

Täysistunto

Torstai 6.9.2018 klo 16.02—18.18

Täysistunto alkoi klo 16.02. Täysistunto päättyi klo 18.18.

Puhetta johtivat puhemies Paula Risikko (16.02—16.59) ja toinen varapuhemies Tuula Haatainen (16.59—18.18).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
pääministeri Juha Sipilä
kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen
opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen
asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen
ulkoministeri Timo Soini
puolustusministeri Jussi Niinistö
työministeri Jari Lindström
sisäministeri Kai Mykkänen
sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila
elinkeinoministeri Mika Lintilä
maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä
eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terho
oikeusministeri Antti Häkkänen
perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko
ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Anne-Mari Virolainen

Puhemies Paula Risikko: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla oleville ministereille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

Ja kaikille katsojille ja kuuntelijoille tervetuloa kyselytunnille. Perinteiseen tapaan kyselytunnilla painotetaan opposition kysymyksiä.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

Pöytäkirja PTK 79/2018 vp

2.1. Suullinen kysymys irtisanomissuojan heikentämisestä (Lauri Ihalainen sd)

Suullinen kysymys SKT 117/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Kysymykset aloittaa sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä. Edustaja Ihalainen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.03 Lauri Ihalainen sd: Arvoisa rouva puhemies! Olemme huolestuneina seuranneet sitä, että hallitus on aikeissa tuoda eduskuntaan ihmisten työsuhdeturvaan ja irtisanomisturvaan liittyviä heikennysesityksiä, alle 20 hengen yrityksissä. Erityisesti se lisää varmaan turvattomuutta ja eriarvoisuutta. Selvitystenkin perusteella näillä esityksillä ei ole merkittäviä työllisyysvaikutuksia. Niiden vaikutus tuottavuuteenkin saattaa haihtua, jos niiden seurauksena turvattomuus ja epäsuor työpaikoilla ja eripura kasvaa. Yhdenvertaisuuden kannalta ei ylimalkaan pitäisi työsuhteen perusehtoja määritellä yrityskoon tai iän perusteella. Kaikki palkansaajajärjestöt Tehystä OAJ:hin saakka ovat vastustaneet tällaisen esityksen antamista. Hallituksen ei pitäisi nyt tällaista esitystä tuoda eikä haastaa tarpeetonta riitaa ajankohtana, jolloin meidän pitäisi Suomessa kyetä tekemään hyvää yhteistyötä ja sopuisasti hoitaa asioita. Tässä mielessä me toivomme, että hallitus — viisas hallitus — ei tällaista esitystä eduskunnalle tuo. Esitän kohta rakentavan vaihtoehdon tälle esitykselle. Miten, pääministeri, suhtaudutte [Puhemies koputtaa] tähän meidän ajatukseemme?

16.05 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hyvää syksyä koko eduskunnalle puolestani myöskin. — Tämä hallituksen esitys, joka on nyt ollut lausunnoilla ja tullut lausunnoilta, tehdään sen takia, että työllistämisen kynnyksen pienentäminen nimenomaan niissä kaikkein pienimmissä yrityksissä, joissa jokainen henkilökrytointi on tietenkin yritykselle riski — suurempi riski kuin isommalle yritykselle, koska uudelleen sijoittaminen tuossa samassa työpaikassa on paljon vaikeampaa kuin isommassa yrityksessä. Tämän muutosesityksen jälkeenkään ei irtisanominen ole helppoa, eikä sen pidäkään olla helppoa, vaan siihen pitää olla aina hyvin vakavat perustelut.

Mitä tähän yleiseen tilanteeseen tulee, niin kyllä minusta pitäisi täällä meidän kaikkien edustajien pitää kiinni siitä, että kaikki tällaiset päätökset tehdään jatkossakin huolellisesti harkiten tässä salissa.

Puhemies Paula Risikko: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

16.06 Lauri Ihalainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Teen nyt konkreettisia ja rankentavia ehdotuksia nimenomaan pk-yritysten työllistämiskynnyksen alentamiseksi. Ensinnäkin, yli kuuden miljardin menot työttömyyden hoitamisesta: otetaan tietty siivu ja rakennetaan sellainen työllistämisseteli, joka madaltaa työllistämiskynnyksiä. Osaamisen vahvistaminen: EK:n tuore selvitys osoitti, että rekrytointiongelmien ydin ei ole työsuhdeturvassa vaan osaamisvajeessa. Kolmanneksi, meidän pitäisi nostaa arvonlisä-

Pöytäkirja PTK 79/2018 vp

veron alarajaa, helpottaa pienten yritysten ahdinkoa. Neljänneksi, kannustetaan ja palkitaan ensimmäisen työntekijän palkkaamista 20 000 eurolla. Ja viidenneksi, tuetaan pk-yrityksiä niiden tuskissa, niiden ongelmissa, muun muassa rekrytointiosaamisessa, ja autetaan niitä selviytymään vaikeista tilanteista ja myös rakentamaan parempaa tulevaisuutta. Arvoisa pääministeri, miten suhtaudutte näihin ehdotuksiin, jotka, väitän, ovat työllistävyyden kannalta ehdottomasti parempia kuin irtisanomisturvan heikentäminen, joka lisää vain eriarvoisuutta ja vähentää sitä kautta tuottavuutta?

Puhemies Paula Risikko: Pyritään pysymään noissa minuuteissa. Elikkä ministeri Lindström, samat sanat.

16.08 Työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia edustaja Ihalaiselle rakentavasta lähestymisestä tähän hankalaan asiaan. Hallituksella ei ole todellakaan mitään aikomuksia aiheuttaa mitään riitoja tässä yhteiskunnassa. Sopimalla tässä yhteiskunnassa on ennenkin pärjätty, ja siihen kyllä kannustan ja toistemme ymmärtämiseen. Tässä on siis taustalla työllistämiskynnyksen alentaminen eikä mikään muu.

Tämä idea työllistämissetelistä on aikaisemminkin noussut esille. No, hallituksen vastaus tähän on ollut se, että me olemme käyttäneet tätä aikaisemmin passiivista rahaa sillä lailla, että nyt sitä voi käyttää starttirahaan ja palkkatukeen. Palkkatuesta päästään yritysten tukemiseen. Me päätimme riihessä, että me otamme käyttöön palkkion yritykselle, jossa määräaikainen työsuhde muuttuu palkkatukijakson aikana toistaiseksi voimassa olevaksi. Tämä on toimeenpanovaiheessa. Yritysten palkkatuen maksatusten käsittelyaikoja lyhennetään ja palkkatuen prosessia yksinkertaistetaan. Tämä on toimeenpanon alla. Me teimme paljon päätöksiä, mutta nämäkään eivät yksin riitä. Lisää pitää tehdä toimia.

16.09 Tarja Filatov (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri sanoi, että tavoitteena on parantaa työllisyyttä, ja se on varmasti meidän kaikkien yhteinen tavoite. Sanoitte myös, että asiat pitää tutkia huolella. Kun luen tuota valmisteltua esitystä, joka siis on lähtenyt lausuntokierrokselle, ja sen vaikuttavuusarviointeja, niin molemmat arvostetut tutkijat, sekä Antti Kauhanen että Merja Kauhanen, tuon hallituksen esityksen vaikuttavuusperusteluissa sanovat, että työllisyysvaikutus on epäselvä. Jos teillä on tiedossanne semmoinen tutkimus, joka osoittaa, että tämän lain työllistävä vaikutus on varma, voisiko sen kirjoittaa tuohon lakiin tai voisiko sen tuoda eduskunnalle tiedoksi, koska tähän mennessä sellaista en ole löytänyt?

16.09 Työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Filatov ihan oikein nostaa esille tämän vaikuttavuuden arvioinnin, ja tämä asia on otettava vakavasti.

Se, mihinkä me tietenkin tätä myös pohjaamme, on palaute yrittäjäkentältä. Jos 37 prosenttia pk-yrityksistä ilmoittaa, että jos tämä laki menee läpi, he saman tien työllistävät ihmisiä, niin silloin me puhumme merkittävästä määrästä. Se on merkittävä määrä, ja sitä ei ole syytä ylenkatsoa — eikä myöskään sitä, mikä on se rekrytoinnin riski pienissä yrityksissä. Sen takia me olemme tämän esityksen tehneet.

Pöytäkirja PTK 79/2018 vp

16.10 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä lakiesitys asettaa työntekijät kovin eriarvoiseen asemaan työpaikan koosta riippuen, ja se heikentää irtisanomissuojaa, eikä täytä työllisyystavoitteita. Näin ovat asiantuntijat arvioineet tätä lakiesitystä. Työelämän laadun kannalta tämä lakiesitys on haitallinen, sillä työntekijät eivät jatkossa kenties uskalla enää nostaa epäkohtia esille potkujen pelossa.

Lakiesitystä on perusteltu muun muassa virherekrytointien suurilla kustannuksilla pienissä yrityksissä, mutta tähänhän on muutoksia jo tehty: työsopimuslakia on muutettu vastikään koeaikaa koskien, ja työnantaja voi sopia neljän kuukauden sijasta kuuden kuukauden koeajasta, jonka aikana työntekijän työhön sopivuutta voi varmasti arvioida luotettavasti ja pätevästi.

Miksi hallitus haluaa tietoisesti heikentää työmarkkinoiden ilmapiiriä tällaisena aikana tällaisella esityksellä, josta ei ole suurtakaan hyötyä mutta haittaa ja ongelmia sitäkin enemmän?

16.11 Työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Palaan siihen, että tämän tavoite on työllistämiskynnyksen alentaminen pienissä yrityksissä. Jokainen täällä ymmärtää sen, että pienessä yrityksessä rekrytointi on aina suurempi riski kuin isossa yrityksessä, ja jos siellä tulee ongelmia, siellä ei välttämättä ole mitään toista työosastoa, johon tämä henkilö siirretään, vaan se on oikeasti silloin haaste.

Tämän irtisanomiskynnyksen alentamisen me oletamme vaikuttavan yritysten työllistämishalukkuuteen, ja kuten Suomen Yrittäjien puolelta on ilmoitettu, se on 37 prosenttia. Minun mielestäni se on syytä ottaa vakavasti. En millään lailla väheksy sitä, jos sieltä toisesta päästä helpotetaan, eli irtisanomista helpotetaan, ja sekin on otettava huomioon. Mutta kyllä me arvioimme, että se lopputulos jää plussan puolelle, ja siksi me tätä esitystä tässä kannatamme.

2.2. Suullinen kysymys irtisanomissuojan heikentämisestä (Li Andersson vas)

Suullinen kysymys SKT 118/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Täällä oli myös vasemmistoliiton eduskuntaryhmällä samasta aiheesta kysymys. Sen kysymyksen esittää edustaja Andersson.

Keskustelu

16.12 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Kyllä tämä nyt kuulostaa siltä, että hallitukselta taas puuttuvat perustelut. Kuten ollaan kuultu, tätä irtisanomissuojan heikennystä ei tutkijoiden mukaan voida perustella työllisyyden parantamisella [Oikealta: Entä tuottavuuden?] eikä myöskään palkkaamisen riskin vähentämisellä, jota varten jo on olemassa koeaika, jota on pidennetty tämän hallituksen toimesta tämän vaalikauden aikana. Sen sijaan tässä on kyse yleisestä työehtojen heikennyksestä, joka merkittävästi tulee lisäämään epävarmuutta suomalaisessa työelämässä, ottaen huomioon, että tämä koskee erittäin suurta osaa suomalaisista yrityksistä ja satojatuhansia palkansaajia. Siksi on täysin ymmärrettävää ja myöskin odotettavissa, että ammattiyhdistysliike tähän voimakkaasti reagoi.

Pöytäkirja PTK 79/2018 vp

Sen sijaan kysymys teille, pääministeri Sipilä, on: Miksi hallitus vie eteenpäin tällaista esitystä, josta ei tutkijoiden mukaan ole saatavissa työllisyshyötyjä mutta joka takuuvarmasti tulee aiheuttamaan vakaviakin työmarkkinakiistoja? Onko tämä vastuullista johtamista tässä tilanteessa?

16.13 Työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En ole pääministeri mutta vastaan työmarkkinoista. Te sanotte, että tulee näitä jännitteitä — totta kai, me olemme sen tunnistanee ja olemme siitä yhtä lailla huolissamme kuin joka ikinen tässä salissa, joka vakavasti suhtautuu näihin asioihin. Mutta yksi syy, minkä takia näitä jännitteitä on tässä syntynyt, on myös se viestintä: mitä julkisuudessa on kerrottu siitä, mitä tällä esityksellä haetaan. Joka tapauksessa, jos ihminen irtisanotaan, siellä taustalla on oltava työntekijän moitittava käyttäytyminen, joka on siinä määrin merkittävää, että sen työsuhteen irtisanomista voidaan pitää kohtuullisena seurauksena. Ja perusteen tulee siis olla asiallinen, niin kuin tähänkin saakka, niin että irtisanominen on oikeasuhtainen toimenpide. Me emme siis ole tuomassa tänne mitään sellaista, joka olisi kansainvälisten sopimusten vastaista. [Paavo Arhinmäen välihuuto] Mutta kun tällaista viestiä kerrotaan ja sillä perustellaan sitä vastustusta, niin tätä minä olen kritisoinut. Argumenttien pitää olla oikeat.

16.15 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jännitteiden syy ei ole kyllä viestinnässä, jos hallitus ei ole pystynyt tuomaan mitään perusteluja, jotka tukisivat hallituksen viestintää siitä, että miksi tällaista lakiesitystä viedään eteenpäin. Missä ovat tutkimustiedot siitä, että tällä irtisanomissuojan heikennyksellä saataisiin parempaa työllisyyttä? Ne eivät ole missään. Missä ovat todisteet siitä, että tällä alennetaan palkkaamiskynnystä? Onko hallitus arvioinut esimerkiksi koeajan pidentämisen merkitystä tässä suhteessa? [Ben Zyskowiec: Kannatatteko?] Sen lisäksi luulin itse, että pääministeri Sipilä oli hallituksessa se henkilö, joka vastaa työmarkkinasuhteista, pääministerinä.

Se, mikä on selvää, on se, että tämä tulee lisäämään epävarmuutta suomalaisessa työelämässä. Miten voidaan silloin huolehtia siitä, että esimerkiksi epäkohtien esiin nostaminen, ammattiyhdistysliikkeessä toimiminen tai esimerkiksi seksuaalisesta häirinnästä ilmoittaminen eivät muodostu riskiksi kenellekään työntekijälle? [Puhemies koputtaa] Meillä on jo nykyisessä [Puhemies: Kysymys?] lainsäädännössä irtisanomisperusteissa mahdollisuus irtisanomiseen, [Puhemies: Kysymys?] jos työtehtäviä jätetään tekemättä [Puhemies: Kysymys?] tai niitä tehdään puutteellisesti. Miksi tällaista lisäheikennystä tarvitaan? [Vasemmalta: Kun niin on luvattu!]

16.16 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämän irtisanomismuutoksen taustalla on se, että työllistämisen kynnys laskee. Me olemme tehneet kymmeniä ja kymmeniä toimenpiteitä hallituksena työllisyyden edistämiseksi, ja tulokset puhuvat puolestaan: yli 110 000 suomalaista, reilusti yli tavoitteemme, on saanut jo työpaikan, kolmen vuoden aikana, ja minusta meidän kaikkien tulee siitä illoita.

Mutta me tarvitsemme hyvinvointiyhteiskunnan ylläpitämiseksi seuraavalle tasolle pääsemisen: 100 000 suomalaista pitää saada työelämän piiriin. Tarvitaan pienempiä toimia ja isompia toimia sen saavuttamiseksi. Myöskin 50 suomalaisen ekonomistin paneeli arvioi tätä lakiesitystä: 49 prosenttia heistä oli sitä mieltä, että tämä auttaa työllistämisen kynnnyksessä, [Välihuutoja vasemmalta] ja 13 prosenttia oli eri mieltä. 58 prosenttia oli sitä mieltä,

Pöytäkirja PTK 79/2018 vp

että tämä auttaa tuottavuudessa. [Puhemies koputtaa] Joten kyllä uskoa on, että tämä tekee juuri sen, mitä tällä tavoittelemme.

16.17 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Ihalainen esitti muutamia ajatuksia, joita perussuomalaisillakin oli vaihtoehtobudjetissa, ja tietysti nämä olisi voinut edelliselläkin hallituskaudella ottaa esille. Ilmeisesti edustaja Ihalaista ei silloin kuunneltu tarpeeksi. Mutta niitä voi kannattaa.

Olisin oikeastaan nyt kysynyt: kun kesällä saimme lukea siitä, että hallitus suunnittelee neljän kuukauden työskentelyvaatimuksen poistamista Suomeen tulevilta työntekijöiltä, niin että pääsee sosiaaliturvan piiriin helpommin, niin onko tämä kytköksissä nyt siihen, että tällä yritetään helpottaa sitä, että jopa työvoima voidaan vaihtaa? Tämä on kiinnostava kysymys, tästä ei olla kuultu hallitukselta mitään kommentteja, että miten tämä etenee.

Sitten olisin kysynyt vielä, miten varmistetaan se, mitä pääministeri sanoi, että moitittava käytös tulee irtisanomisperusteeksi. Toisinaan ainakin itse saan postia siitä, että jopa poliittisia mielipiteitä ja muita mielipiteitä pidetään joissakin työpaikoissa asiattomina. Elikä miten varmistetaan se, [Puhemies koputtaa] että ihmisiä ei ruveta mielipiteiden vuoksi irtisanomaan tämän uudistuksen vuoksi?

16.18 Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastaan osaltani siihen kysymyksen osaan, joka ilmeisesti koski tätä asumisperusteisen sosiaaliturvan selvittämisen kärkihanketta. Se ei ole kytköksissä näihin edellä mainittuihin ja nyt keskustelussa olleisiin lakeihin, ja se on vasta valmistelussa. Se ei ole vielä eduskunnassa. Lisäksi siihen liittyy myöskin EU-lainsäädännön kytköksiä, joita nyt selvennetään.

16.19 Työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tähän jälkimmäiseen kysymykseen: Irtisanomisperusteen asiallisuutta on aina arvioitava sen vakavuuden kannalta. Esimerkiksi työnantajan määräyksen vastainen toiminta on asiallinen syy irtisanomiselle, mutta irtisanomisperusteen täyttyminen edellyttää, että työnantajan määräyksiä rikotaan vakavalla tavalla. Tämä on aina tulkintaa, ja se on tähänkin saakka ollut sitä. [Leena Meri: Niin, tulkintaa!] Myös pienissä yrityksissä irtisanomisperusteita on arvioitava aina kokonaisharkinnalla, ja tässä on aina, tässäkin esityksessä, varoitussjärjestelmä ensin ennen kuin mitään tehdään. Tämä ei ole mitään mielivaltaista irtisanomista.

16.20 Heli Järvinen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ymmärrän hyvin hallituksen ja yritysten tarpeen alentaa työllistämiskynnystä. On helppo ymmärtää vähintään yhtä hyvin työntekijöiden huoli, jos irtisanomissuojaa heikennetään.

Kollegojeni tavoin kysyn sitä, miksi ei voitaisi ottaa käyttöön tämän työllistämiskynnyksen alentamisessa sellaisia keinoja, joista olemme yksimielisiä. Miksei palkkatukea laajenneta huomattavasti nykyisestä? Me tiedämme sen tehokkuuden. Miksei helpoteta ensimmäisen tai toisen työntekijän palkkaamista esimerkiksi maksamalla osa sosiaaliturvamaksuista? Me tiedämme sen tehokkuuden.

Koeaika on pidennetty jo kuuteen kuukauteen, ja siitä olimme kohtuullisen yksimielisiä, mutta muuten työsopimuslaki on kohtalaisen epämääräinen. Miksei voitaisi selvittää sitä, mitä tarkoitetaan vakavalla ohjeiden rikkomisella ja niin edelleen? Meillä on hyviä

Pöytäkirja PTK 79/2018 vp

keinoja — miksi hallitus haluaa valita sellaisen keinon, [Puhemies koputtaa] joka uhkaa pistää puolet Suomesta takajaloilleen? [Ben Zyskowicz: Ja mikä on vihreiden kanta?]

16.21 Työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tuossa koetin luetella niitä muitakin keinoja, joita hallitus on budjettiriihessä päättänyt, liittyen tähän palkkatukeen. Sitä listaa voisi jatkaa muun muassa sillä, että näille järjestöille annettavan sadan prosentin palkkatuen kattoa päätettiin nostaa 4 000:een. Tällä tullaan vastaan. Ja äsken luettelini, millä tavalla me tuemme yrityksiä palkkatuen kautta.

Jos me rupeamme etsimään täällä yksimielisyyttä... Sehän on tietysti loistavaa, jos tällä lailla löytyisi se yksimielinen näkemys, mutta jos tämä hallitus olisi jäänyt odottelemaan yksimielisiä näkemyksiä työllisyystoimiin, niin veikkaanpa, että moni toimi olisi jäänyt kyllä tekemättä. [Ben Zyskowicz: Mikäs se vihreiden kanta oli tähän?]

16.21 Eero Reijonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Työntekijät ovat menestyvälle yritykselle tärkeä tekijä ja ehkä monesti tärkein tekijä. Pk-yrityksissä kuitenkin se juridinen osaaminen on heikompaa kuin suurissa yrityksissä, ja tämä on sitä taustaa vasten hyvin perusteltua tässä tilanteessa, jossa lähes kaikissa pk-yrityksissä on tarvetta palkata uusia työntekijöitä. Minä uskon, että hallitus ei ole tässä asiassa lähtenyt mitään riitaa hakemaan, niin kuin täällä vasemmalla väitettiin. Minusta on tärkeätä, että turvaamme toimintaedellytykset pk-yrityksissä, ja lähtökohta varmaan on se, että tämä pienentää työllistämiskynnystä. Itse ainakin näen tilanteen niin, että tämä ei ole mikään irtisanomislaki vaan tämä on oikeastaan rohkaisu siihen, että palkataan uusia työntekijöitä. Kysyn hallitukselta: miten merkittävässä roolissa pk-yritykset ovat tänä päivänä kansantalouden kasvun näkökulmasta?

16.23 Työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pk-sektori on se sektori, jolle tänä päivänä ne työpaikat syntyvät. Kaikki kunnia isoille yrityksille. Se on loistavaa, että meillä on niitä. Se on loistavaa, että ne pitävät niistä olemassa olevista työpaikoista kiinni. Mutta uudet työpaikat syntyvät sinne. Lähes 94 prosenttia kaikista yrityksistä on tätä pk-sektoria, [Suna Kymäläisen välihuuto] jolloin silloin me puhumme todella isosta, merkittävästä asiasta. Ja jokaisella helpotuksella sinne, kun se tehdään tasapainoisesti, niin kuin tässä on pyritty tekemään, työllistymiskynnys alenee, ja sitä kautta ihmiset pääsevät työelämään kiinni. Tämä on hallituksen ainoa tarkoitus, eikä mikään ihmisten kiusaaminen.

16.23 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! On totta, että Ekonomistikoneen asiantuntijapaneelissa todettiin, että tämä todennäköisesti lisää työllisyyttä ja tuottavuutta. Neljä kertaa niin moni oli sitä mieltä kuin päinvastaista mieltä. Mutta toisaalta tähän liittyy ongelmia, kuten edustaja Andersson ja Ihalainen ovat nostaneet esille, ja itse asiassa Ihalaisen ehdotus siitä, että ensimmäisen työntekijän palkkausta pitäisi tukea, voi kyllä olla harkitsemisen arvoinen asia. Tiedämme, että tällä hetkellä siinä tilanteessa, kun yrittäjä palkkaa ensimmäisen, hän silloin todennäköisesti itse kulkee palkatta jonkin aikaa.

Mutta kysymykseen: Tämähän on luonteeltaan ehkä kuitenkin enemmän keppi kuin porkkana. Onko porkkana-aspektia pohdittu? Onko pohdittu, että tässä sitten katsottaisiin myöskin työttömyystukea tai työllisyyspalveluja, ja onko tutkittu sitä, ketä tämä pääasias-

Pöytäkirja PTK 79/2018 vp

sa koskee? Onko pohdittu niiden työntekijöiden, joihin tämä käytännössä kohdistuisi, ikä-jakaumaa tai sukupuolijakaumaa? Onko tätä asiaa pohdittu?

16.25 Työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä on pohdittu ja koetettu rakentaa budjettiriihessä semmoinen paketti, että se kestää kyllä tarkastelua. Me olemme tehneet monta toimenpidettä nimenomaan sinne porkkana-puolelle, esimerkiksi osaaajapulan helpottamiseksi ihan oikeata rahaa laitettu sinne vastamaan näihin haasteisiin, mitä täällä on moneen kertaan nostettu esille. Meillä eivät työvoima ja sitten toisaalta työvoimantarve kohtaa toisiaan, ja tälle yritetään tietysti tehdä toimenpiteitä. Työkykyongelmien tunnistamiseksi tehtiin päätöksiä.

Väitän, että nämä ovat valtavan isoja ratkaisuja, joita yksin tämä hallitus ei ehdi viemään maaliin, vaan kyllä se viestikapula jää seuraavallekin hallitukselle, kun ratkaistaan sitä työttömyyden kovaa ydintä, sen porukan tilannetta, muun muassa osatyökykyiset, joka tarvitaan mukaan näihin talkoisiin.

Ja sanoisin sen, että kyllä tällä esityksellä on myös merkitystä sen ensimmäisen työntekijän palkkaamisessa, koska se kynnyks, se riski, laskee.

16.26 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällä hetkellä suomalaisia on 115 000 enemmän töissä kuin oli silloin kun tämä hallitus aloitti. Se on saavutettu sillä, että sekä työn tekemisestä että työn teettämisestä on tehty kannattavampaa, ja kaikkia niitä yksittäisiä uudistuksia, mitä hallitus on tänne lainsäädäntöön tuonut, kaikkia niitä oppositio on vastustanut. Paitsi kilpailukykykysymyksen demarit eivät vastustaneet, vaikka se aina välillä tuntuu unohtuvan, mutta vasemmistoliitto vastusti sitäkin, [Paavo Arhinmäki: Kyllä, ainoina!] ja te olette vastustaneet muun muassa koeajan pidentämistä, jota te nyt huudatte täällä apuun.

Tässä asiassa on kyse siitä, että jokainen — olen itse ollut pienen yrityksen vetäjänä ja yrittäjänä — tietää sen, että jos on pienessä yrityksessä yksikin sellainen työntekijä, joka ei selviä tehtävistään, se on riski sille, että koko yritys saattaa kaatua ja ne muut työpaikat saattavat mennä. Ja jokainen, jolla on ollut sellainen työkaveri, joka ei selviä omista tehtävistään, ymmärtää, mitä vaikeuksia se tuottaa yrityksessä ja miten paljon se teettää sille toiselle työntekijälle... [Puhemies: Kysymys?] Kysyn: aikooko hallitus jatkaa sillä työn linjalla, että entistä enemmän suomalaisia pääsee edelleen työelämään? [Naurua]

16.27 Työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä kysymys tuli pyytämättä ja yllättäen, mutta kyllä hallitus aikoo jatkaa loppuun saakka työn linjallaan.

16.27 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edes hallitus omissa selvityksissään ei pysty osoittamaan, että tämä irtisanomissuojan heikentäminen, parstäkertoimella irtisanominen, parantaisi työllisyyttä — ei edes omissa selvityksissään pysty osoittamaan tätä.

Mutta vielä isompi kysymys on se, että mikä on pääministerin uskottavuus, uskottavuus sopijana työmarkkinajärjestöjen suuntaan. Hallitus pakotti työmarkkinajärjestöt kiky-sopimukseen, pääministeri kiersi ammattiliittojen hallituksia läpi, ja silloin sovittiin ja luvattiin, että kilpailukykykysymyksen toteutuessa — jota aivan oikein, edustaja Satonen, vasemmistoliitto todella vastusti täällä, koska emme hyväksy muun muassa leikkauksia jul-

Pöytäkirja PTK 79/2018 vp

kisen alan pienipalkkaisien työntekijöiden lomarahosta — tässä on kaikki. Sen jälkeen on tuotu aktiivimalli, joka on ollut törkeä leikkaus työttömiltä, ja nyt ollaan tuomassa irtisanomissuojan heikentäminen. Molemmat ovat vastoin sitä, mitä te olette luvannut työmarkkinajärjestöille, pääministeri Sipilä. Miten arvioitte omaa uskottavuuttanne sopijana työmarkkinajärjestöjen suuntaan, [Puhemies koputtaa] kun lupaukset petetään?

16.28 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Koskaan en ole antanut sellaista lupautta, että hallitus lopettaisi työllistämistoimet. En missään tapauksessa. Hallituksen työlistalla tulee olemaan loppuun saakka niitä toimenpiteitä, joilla tuo hyvin vahva työllisyyskehitys, koko Suomen kattava hyvä työllisyyskehitys Lapista Satakuntaan ja Uudellemaalle, koko Suomeen, jatkuisi ja vahvistuisi koko vaalikauden ajan, ja yritämme tehdä myöskin seuraavan hallituksen tehtävän huomattavasti helpommaksi kuin tämän hallituksen tehtävä tässä mielessä oli. Jos seuraava hallitus tavoittelee 75 prosentin työllisyysastetta, olemme hyvällä matkalla siihen jo hallituksen vaihtuessa. [Paavo Arhinmäen välihuuto]

Siitä, että parstäkertoimella irtisanotaisiin ihminen, tässä ei todellakaan ole kysymys, vaan meillä on erittäin vankka irtisanomissuoja henkilöille tämän muutoksen jälkeenkin. Tämän tyyppinen järjestely on käytössä useimmissa OECD-maissa. Ja sitten tämä, että poliittisella mielipiteellä [Puhemies: Aika!] on perustuslain suoja. Se ei missään tapauksessa voi olla irtisanomisen peruste.

Puhemies Paula Risikko: Myönnän vielä yhden lisäkysymyksen, koska kaikilla oppositioryhmillä oli hieman erilainen kysymys ja haluan, että näin heti lähdön päihin kaikki saavat kysymyksiä. Vielä yksi lisäkysymys tästä aiheesta sosiaalidemokraattiselta eduskuntaryhmältä.

16.30 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Heti ensimmäiseksi on pääministerille todettava, että esimerkiksi meidän tärkeimpiin kilpailijamaihimme Saksaan tai Ruotsiin verrattuna edes meidän henkilöperusteinen irtisanomissuoja ei ole erityisen vahva — tämä vain korjattakoon, ja tämä käy ilmi OECD:n selvityksestä.

Mutta, arvoisa puhemies, jos tämä hallitus todella aikoo viedä yksipuolisesti läpi näin syvästi epäoikeudenmukaisen esityksen, jolla yön yli mentäessä heikennetään satojentuhansien pienten yritysten ahkerien työntekijöiden työsuhteturvaa, niin se on historiallinen juttu. Ja jos kaiken tämän jälkeen — pakkolakien, lomarahaleikkausten, työttömyysturvan tuplaleikkausten ja aktiivimallien jälkeen — tämän vielä teette, niin ei ole ihme, että tämä herättää tunteita. Ainoa peruste hallituksella oli, että tämä lisää työllisyyttä. Nyt kysyn, työministeri Lindström, kun olette tilanneet kaksi selvitystä, Etlalta ja Palkansaajien tutkimuslaitokselta: löytyikö näistä tutkimuksista selvää näyttöä, ja jos niistä ei löytynyt, niin eikö olisi aika arvioida uudelleen [Puhemies koputtaa] ja vetää tämäkin esitys pois?

16.31 Työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä olemme tilanneet selvityksiä ja kuunnelleet asiantuntijoita. Nämä mielipiteet jakautuvat puolesta ja vastaan ihan selvästi. Hallitus uskoo näittenkin selvitysten jälkeen siihen, että tällä on työllistämiskynnystä alentava vaikutus. Sen takia me viemme tätä eteenpäin.

Edustaja Arhinmäki, juuri tätä tarkoitin, että tämmöisellä parstäkerroinargumentoinnilla käydään tätä keskustelua. Edes minun parställäni ei ketään irtisanota tämänkään jälkeen,

Pöytäkirja PTK 79/2018 vp

[Naurua] sen voin vakuuttaa. Sillä on todellakin... [Paavo Arhinmäki: Palaatteko työelämään?] — Varmaan johonkin työelämään palaan. En tiedä, onko se tämä. Mutta se on ehkä epärelevantti keskustelunaihe, minun tulevaisuuteni, tässä keskustelussa. — Mutta tuo on juuri sitä argumentaatiota, jota peräänkuulutin. Tällä lailla ei tätä keskustelua kannata käydä, levittää väärää tietoa. [Välihuutoja vasemmalta]

2.3. Suullinen kysymys irtisanomissuojan heikentämisestä (Simon Elo sin)

Suullinen kysymys SKT 119/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Otetaan vielä yksi kysymys lisää. Edustaja Elo, teillä oli tähän pääkysymys. — Olkaa hyvä.

Keskustelu

16.32 **Simon Elo sin:** Arvoisa puhemies! Kyllähän se on ääneen sanottava, että työministeri Jari Lindström on onnistunut erinomaisesti tehtävässään, jos katsotaan lukuja: yli 110 000 työllistä. Viime hallituskaudella, demareiden vahtivuorolla, yli 100 000 työtöntä. [Kari Uotilan välihuuto] Kyllä kansalaisen, suomalaisen, kannattaa nyt kysyä, kannattaako pistää sininen vai punainen tekemään tätä työtä [Naurua] — kun katsoo lukuja.

Työpaikkamuutos on tapahtunut, ja sen takia vihreätkin ovat ruvenneet puhumaan vain ilmastonmuutoksesta. Koska 80-luvun lopun jälkeen työllisyysaste ei ole ollut näin korkea, niin eihän siitä opposition parane tietenkään puhua. Siniset tekevät, punaiset puhuvat, ja tulipunaiset, joita edustaja Arhinmäki edustaa, pelkästään vastustavat. [Naurua]

Hallituksen esitys on perusteltu, ja se perustuu hyvin lausuntokierrokseen. Hallitus tuustuu näihin juuri tällä hetkellä.

Haluaisin kysyä vielä asianomaiselta ministeriltä: Kun te olette suoranuottinen, kouvolalainen mies, niin sanokaa nyt vielä niin, että edustaja Arhinmäkikin ymmärtää. Onko tämä pörstäkerroinlaki vai onko tämä laki, joka on sekä työnantajan että työntekijän hyväksi?

16.33 **Työministeri Jari Lindström** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ei ole pörstäkerroinlaki. Meillä on ILO-sopimus, meillä on sosiaalinen peruskirja, meillä on paljon kansainvälisiä sopimuksia — minkä aivan hyvin tiedätte — missä luetellaan ne perusteet, mitkä eivät ole irtisanomisen perusteita. Tällä tiellä tietenkin hallitus menee. Meillä on ainoana tavoitteena työllistämiskynnyksen alentaminen, ja se on tässä takana, ja tätä työtä me teemme.

Muistutan vielä siitä, että paitsi että yksilöperusteisen irtisanomisen helpottaminen on tässä työn alla, myös Rauno Vanhanen ja Katarina Murto selvittävät yt-lakia, ja yhtenä toimenpiteenä siellä on sitten kollektiivisen irtisanomisen vaikeuttaminen, jolloin tämä tulisi tasapainoon. Kun te nyt tässä puhutte tästä, että toinen on helppoa ja toinen vaikeaa — tai minä puhun — niin kyllähän Suomessa on se kollektiivinen irtisanominen oikeasti helppoa, ja tätä täytyy selvittää, että mitä voitaisiin tehdä, jotta nämä asiat saataisiin tasapainoon. Tällekin soisin annettavan jonkunlainen arvo opposition puolella.

Pöytäkirja PTK 79/2018 vp

16.35 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työoikeuden arvostettu professori Seppo Koskinen arvioi, että 99,9 prosentin todennäköisyydellä tämä hallituksen esitys ei voi mennä läpi — siis työoikeuden arvostettu professori.

Mutta puutun nyt teidän vastaukseenne. Te, ministeri Lindström, äsken kerroitte, että te uskotte ja hallitus uskoo, että tämä menee läpi. Edustaja Lindtman kysyi tuossa suoraan äsken, että tukevatko nämä kaksi selvitystä Etlalta ja Palkansaajien tutkimuslaitokselta, jotka te olette tilanneet ja jotka olette saaneet, yksiselitteisesti sitä, että tämä teidän esityksenne parantaa työllisyyttä. Siihen haluan vastauksen. Kertokaa nyt kansalle ja tälle eduskunnalle: tuovatko nämä selvitykset selvyden siihen, että tämä parantaa työllisyyttä?

16.35 **Työministeri Jari Lindström** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Totta kai me olemme tätä käyneet läpi, ja kuten sanoin, siellä on semmoisia mielipiteitä ja kantoja, että ne eivät tue ja toisaalta tukevat, eli tämä palaute, joka näistä selvityksistä on tullut, jakautuu. Me käymme parasta aikaa läpi lausuntopalautetta ja ihan vakavasti katsomme, löytyykö sieltä jotain semmoisia elementtejä, joita me emme ole osanneet ottaa huomioon. Sen jälkeen me sitten viimeistelemme tämän esityksen, joka tulee tänne eduskuntaan, ja sen jälkeen se on eduskunnan käsissä. Tämä on se hallituksen suunnitelma, ja tällä mennään eteenpäin.

Puhemies Paula Risikko: Tämä kysymys on tässä vaiheessa loppuun käsitelty. Me palaamme tähän aiheeseen varmasti monta kertaa, ja jos jää aikaa, niin vielä tämän kyselytunninkin lopuksi, mutta nyt mennään muihin kysymyksiin.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.4. Suullinen kysymys telakkateollisuuden säilyttämisestä Suomessa (Ville Tavio ps)

Suullinen kysymys SKT 120/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Perussuomalaisten eduskuntaryhmä, edustaja Tavio, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.36 **Ville Tavio ps:** Arvoisa puhemies! Viking Line on Suomen suurimpia valtion yri-
tystukien saajia, ja silti se rakentaa uuden aluksensa, ainakin 200 miljoonan arvoisen ris-
teilijän, Kiinassa. Miksei hallitus puuttunut asiaan? Mielestäni tätä on yhä aiheellista ky-
syä, sillä perussuomalaisten mielestä valtion päätehtäviä on puolustaa suomalaisia työ-
paikkoja ja teollisuutta Suomessa. Risteilijä oltaisiin voitu rakentaa Raumalla, Rauman tel-
lakalla. Se oltaisiin voitu varmaan rakentaa myös Turussa tai vähintään Turun sisartelakal-
la Saksassa suomalaisten alihankkijoiden kanssa. Muistakaa, että Turun telakka vasta hil-
jattain elvytettiin valtion rahalla. Eikö ole uskomatonta siis, että nyt suomalaiset rakentavat
kuitenkin omat laivansa Kiinassa? Kysynkin ministeriltä: miksei hallitus edistänyt neuvot-
teluja Viking Linen ja suomalaisten telakoiden välillä?

Pöytäkirja PTK 79/2018 vp

16.37 **Elinkeinoministeri Mika Lintilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja esittää kysymyksen Viking Linesta. Valtio ei omista ensimmäistäkään prosenttia Viking Linesta. He toimivat täysin vapaalla markkinalla. Valtiolla ei ollut mitään tietoa tästä kokonaishankinnastakaan. Eli ei ollut mitään sellaista tekijää, että me olisimme menneet siihen väliin. Pitäisin perin outona sitä menettelytapaa, että valtio rupeaisi puuttumaan yksittäisen yrityksen hankintoihin tällaisessa tilanteessa, ja en missään nimessä pidä sitä tällaiseen talouteen, jota Suomi vapaana markkinataloutena edustaa, sopivana menettelytapana.

16.38 **Ville Tavio ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suurin yritystukien saaja — eikö markkinatalous ole niiden näkökulmasta aika suhteellinen asia?

Mutta vastauksenne oli aika suora, ja ymmärrän, että teillä ei ole tietoa, teillä ei ole halua, teillä ei ole ehkä kykyäkään puuttua tällaiseen asiaan. Sen sijaan perussuomalaisilla on halua, [Välihuutoja] ja tämä on asia, johon tulee suhtautua vakavasti, sillä teollisuuden työpaikkojen pitäminen ja teollisuuden säilyttäminen Suomessa on ensiarvoisen tärkeää. Viking Line on suurimpia yritystukien saajia, niin että minusta ei ole hyväksyttävää, että se investoi Kiinaan. Suurimpien yritystukien saajilta tulee mielestäni edellyttää laajaa yhteiskuntavastuuta.

Ja huomatkaa, että sen rakentaminen Kiinassa merkitsee sitä, että Kiina saa suomalaista laivanrakentamisosaamista ja -teknologiaa. Kannatatteko te, arvoisa elinkeinoministeri, siis sitä, että suomalainen laivanrakennusosaaminen annetaan Kiinan käyttöön?

16.39 **Elinkeinoministeri Mika Lintilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomalainen laivanrakentamisosaaminen on erittäin korkealla tasolla, ja käsittääkseni se ei ole tässä Kiinaan menossa. Kiinalaiset tekevät sen omalla osaamisellaan, jota heillä on.

Kun edustaja viittasi, onko ministerillä kykyä siihen, niin minulla ei ole kykyä puuttua yksittäisen yrityksen kauppaan [Oikealta: Ei pidäkään olla!] kiinalaisen telakan kanssa, ja epäilen, että sitä ei löydy myöskään edustajalta itseltään. [Eduskunnasta: Kiinasta saattaa löytyä!]

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.5. Suullinen kysymys metsähakkuiden lisäämisestä ja ilmastopolitiikasta (Touko Aalto vihr)

Suullinen kysymys SKT 121/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Vihreä eduskuntaryhmä, edustaja Aalto.

Keskustelu

16.40 **Touko Aalto vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Ilmaston, ympäristön ja luonnon hyvinvointi on kaiken muun hyvinvoinnin ehto ja edellytys, ja sen vuoksi minusta on tärkeää tuoda esiin myös tässä salissa, että YK:n ilmastositoumuksen Suomen seurantaraportista

Pöytäkirja PTK 79/2018 vp

paljastuu hälyttäviä uutisia. Hallituksen päätös lisätä metsähakkuita on tekemässä tyhjäksi kaikki Suomen toimet ilmastomuutoksen torjumiseksi. Kestämättömän suuret metsähakkuut johtavat siihen, että Suomen kokonaispäästöt kasvavat 30 prosenttia vuoden 2015 tasosta vuoteen 2030 mennessä. Näin on käymässä, vaikka joka ikinen hallituksen esittämä lisätoimi ilmastopäästöjen vähentämiseksi toteutuisi. Aikana, jolloin Suomen pitäisi tehdä kaikkensa ilmastopäästöjen vähentämiseksi, hallitus on päinvastoin kasvattamassa niitä. Kysyn suoraan pääministeri Juha Sipilältä: aikooko hallitus perua päätöksensä metsähakkuiden lisäämisestä, vai aiotteko edelleen ummistaa silmänne koko yhteiskuntaamme uhkaavalta ilmastomuutokselta?

16.41 Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (vastauspuheen-vuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus ei päättää Suomen metsien hakkuun tasoa. Hallitus ei ole puukauppaosapuoli. Sen sijaan hallitus päättää Suomen ilmastopolitiikasta, ja hallitus on sitoutunut Pariisin sopimukseen. Hallitus on sitoutunut siihen, että EU-maiden kanssa yhdessä vähennämme energiantuotannon ja teollisuuden päästöjä 43 prosentilla vuoteen 2030 mennessä. Olemme sitoutuneet siihen, että maataloudessa, lämmityksessä ja liikenteessä, eli päästökaupan ulkopuolella, vähennämme päästöjä 39 prosentilla tuohon kyseiseen vuoteen mennessä. Olemme myös sitoutuneet siihen, että säilytämme sen hiilinielutason, jonka tuohon vuoteen 2030 tähdätessä vertailutasona EU:lle tulemme ilmoittamaan ja toimittamaan.

Pyydän edustajaa tutustumaan tuohon raporttiin ja sen laatijoihin, joita on kymmeniä virkamiehiä, eikä siitä hutaisten tehtyyn blogikirjoitukseen. Voitte kääntyä ympäristöministeriön puoleen, maa- ja metsätalousministeriön puoleen tai työ- ja elinkeinoministeriön puoleen saadaksenne lisätietoa siitä, mikä tuossa uutisoinnissa mättää.

16.42 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin täytyy todeta, että valtioneuvoston omassa selonteossa ilmasto- ja energiastrategiasta käy ilmi, että valtioneuvoston omat toimet ilmastomuutoksen hillitsemiseksi ovat puhdas nolla. [Välihuutoja] Sen jälkeen tutkijoiden raportit osoittavat sen, että hiilinielujen pienentyminen jatkuu vuosisadan loppuun asti. [Välihuutoja] Nämä pohjautuvat YK:n maaraporttiin. Te olette ensinnä sivuuttaneet tutkijat, tieteen ja myös YK:n raportin tässä asiassa. Monet niistä toimista, joita olette vieneet eteenpäin ilmastomuutoksen torjumiseksi, ovat toki hyviä, mutta jos otetaan aina yksi askel eteenpäin ja kaksi taaksepäin, niin tässä on se ilmeinen ongelma.

Ja mitä tulee vaikkapa budjettiriiheen, tämä on hyvä osoitus: myös ensi vuonna teidän hallituksenne lisää fossiiliselle polttoaineelle tukea miljardi euroa. Se on kolme kertaa se rahamäärä, mitä te laitate uusiutuvaan energiaan. Jossain vaiheessa tulee vastaan kysymys: mitä te teette ilmastomuutoksen torjumiseksi? Kaikki käytännön toimet [Puhemies koputtaa] ja puheet ovat täysin ristiriidassa.

16.44 Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (vastauspuheen-vuoro): Arvoisa puhemies! Kehottaisin edustaja Aaltoa rauhoittumaan eikä sanomaan väärää todistusta hallituksen politiikasta. [Keskustan ryhmästä: Kyllä! — Välihuutoja — Touko Aalto: Valtioneuvoston oma selonteko!]

Arvoisa puhemies, saanko jatkaa? [Paavo Arhinmäki: Teillä on vielä 50 sekuntia!]

Pöytäkirja PTK 79/2018 vp

Puhemies Paula Risikko: Olkaa hyvä.

Kiitoksia. — Ensinnäkin tuo väitteenne siitä, että hallituksen toimet olisivat merkityksettä, ei pidä paikkaansa. Kerroin juuri hallituksen toimista ja sitoumuksista päästöjen vähentämiseksi: esimerkiksi kivihiilen käyttökielto, uusiutuvien polttonesteitten sekoitelvelvoite, sähköisen ja biokaasuliikenteen edistäminen ja niin edelleen ja niin edelleen, investointituet aurinkosähköön, tuulivoimaan, uusiutuvan sähkön uusi tukijärjestelmä. Tämän kaltaisia toimia konkreettisesti teemme omien ilmastositoumustemme toteuttamiseksi.

Hiilinielut ovat erittäin tärkeä osa ilmastopolitiikkaa. Maailmassa tarvitaan enemmän metsiä, maailmassa tarvitaan paremmin kasvavia metsiä. Mutta meillä on mahdollisuus myös tuota metsien kasvua kestäväällä tavalla hyödyntää, kuten suomalainen traditio on. Mielellämme lähdenne vahvistamaan metsähiilinieluja [Puhemies: Aika!] vaikkapa metsitysohjelmalla ensi kaudella.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.6. Suullinen kysymys koulutusleikkausten perumisesta (Mikaela Nylander r)

Suullinen kysymys SKT 122/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Kuten kerroin, tällä kertaa otetaan kaikkien oppositior ryhmien kysymykset. Seuraavaksi ruotsalainen eduskuntaryhmä, edustaja Nylander.

Keskustelu

16.45 **Mikaela Nylander r:** Värderade talman, arvoisa puhemies! Akateemikko Ilkka Niiniluoto ilmaisi pari päivää sitten Ylen A-studiossa huolensa osaamisen ja ymmärryksen tulevaisuudesta. Hän totesi keskustelussa, että hän ei kymmenen vuotta sitten pystynyt ennustamaan, että valemedia ja virheelliset käsitykset yleistyvät. RKP on täysin samaa mieltä akateemikon ja ex-kanslerin kanssa, että tiede, tutkimus ja koulutus ovat asioita, joista ei saisi tinkiä. Hallitus on valitettavasti hitaasti oivaltanut tämän.

SFP ser kommande riksdagsval som ett utbildningsval. Vi efterlyser målmedvetna satsningar också på forskning och innovationer.

Hallitus on päättänyt, että ensi vuoden budjettiin lisätään tutkimukseen ja innovaatiotoimintaan 112 miljoonaa euroa. Ihan hyvä alku kyllä, mutta tämä ei riitä korjaamaan hallituksen aiempien leikkausten aiheuttamaa haittaa. Miksi hallitus ei peru koulutusleikkauksiaan?

16.47 **Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan heti alkuun todeta, että viime viikolla käydyssä budjettiriihessä hallitus todella nosti Suomen tutkimus- ja innovaatiobudjettia yli 100 miljoonalla eurolla. Se on tie-

Pöytäkirja PTK 79/2018 vp

tysti merkittävä panostus tutkimukseen ja innovaatioihin, Suomen kasvuun ja tulevaisuuteen ja myöskin ratkaisevaa niiden haasteiden kannalta, joista tänään on puhuttu täällä: ilmastonmuutoksen torjumisen, eriarvoisuuskehityksen, työllisyyden edistämisen ja kasvun. [Vasemmalta: Paljonko leikkasitte sitä ennen?] Samaan aikaan hallitus myös panostaa esimerkiksi osaajapulnan ratkaisemiseen. Tarvitaan nopeaa, lyhytkestoista koulutusta, jolla voidaan saatella ihmisiä nopeasti työelämään tilanteessa, jossa yrityksillä on mahdollisuus nyt rekrytoida uutta työvoimaa — kasvu on vahvasti lähtenyt Suomessa liikkeelle — ja siihen teimme merkittäviä, kymmenien miljoonien eurojen satsauksia jo budjettiriihessä ja sitä ennen. Lisätalousarviokäsittelyn kautta saadaan ne nopeasti käyttöön.

Osaamiseen, sivistykseen panostaminen on ollut Suomen tarina sata vuotta, ja siihen meidän täytyy tietysti tulevaisuudessakin vahvasti suuntautua. Akateemikon sanat on kuultu, vahva viesti siitä, että tarvitaan tulevaisuudessa vahvaa sivistystä [Puhemies koputtaa] ja myös kriittistä lukutaitoa. Siihen pitää panostaa ihan lapsista, pienistä lapsista, varhaiskasvatuksesta alkaen.

16.48 Mikaela Nylander r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Oberoende av vilken utbildningsform vi talar om så är signalen alldeles entydig: man kräver, vill ha och efterlyser långsiktig finansiering. Alla projekt och piloter och så vidare är delvis bra, men när de ersätter långsiktig basfinansiering, grundfinansiering blir det ett problem.

Arvoisa puhemies! Riippumatta siitä, mistä koulutusasteesta puhutaan, viesti on aivan selvä kentältä. Halutaan pitkäjänteisyyttä rahoitukseen ja halutaan läpinäkyvyyttä ja halutaan varmuutta siitä, että perusrahoitus on kunnossa. Äsken puhuimme korkeakoulutuksesta, tieteestä ja innovaatioista, ja kysynkin: Yksi tapa palauttaa tätä pitkäjänteisyyttä, jos puhutaan korkeakoululaitoksesta, olisi puuttua tähän indeksikysymykseen. Miksi hallitus [Puhemies koputtaa] ei tehnyt näin?

16.49 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on yksi kaikkein eniten julkista rahaa korkeakoulutukseen suhteessa väkilukuun panostavista maista tänään ja myöskin tästä eteenpäin. Sen lisäksi meillä on rakennettu kunnianhimoinen visio vuodelle 2030, jossa tavoitellaan sitä, että meillä tulevaisuudessa, vuonna 2030, vähintään puolet nuorista aikuisista olisi suorittanut korkeakoulututkinnon ja että Suomen tutkimus- ja innovaatiobudjetti, julkinen ja yksityinen yhteensä, muodostaisi kokonaisuuden, joka olisi 4 prosenttia meidän bkt:stä. Nämä tavoitteet ovat nimenomaan pitkäjänteisiä tavoitteita, ja toivon, että niihin eduskunnassa sitouduttaisiin yli hallituskausien.

Samoin sitä tarinaa suomalaisista peruskouluista maailman tasa-arvoisimpina halutaan vahvistaa. Tänään on juuri käynnistynyt Opetushallituksen johdolla laaja osallistamistyö, jossa pyritään keräämään ideoita kentältä — opettajilta, koulumaailmasta, vanhemmilta, kaikilta sidosryhmiltä — siihen, miten vahvistetaan peruskoulun tasa-arvoa pitkäjänteisesti.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.7. Suullinen kysymys maatalouden kannattavuudesta (Peter Östman kd)

Suullinen kysymys SKT 123/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Seuraava kysymys, kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä, edustaja Östman.

Keskustelu

16.50 Peter Östman kd: Arvoisa rouva puhemies! Hallitus päätti budjettiriihessä maatalouden kriisipaketista. Erittäin tarpeellinen ja hyvä päätös. Mutta kriisipaketti ei kuitenkaan ratkaise Suomen maatalouden pitkän aikavälin ongelmia.

Elintarvikkeiden alkutuottajat saavat vain murto-osan siitä, mitä kuluttaja maksaa kaupassa lopputuotteesta. Tuottajien asema neuvotteluissa on todella heikko, kun suuret kauppaketjut ja elintarviketeollisuus sanelevat ehdot. Ylen tuoreen kyselyn mukaan 90 prosenttia suomalaisista on valmis maksamaan maitolitrasta enemmän, jos he tietävät korotuksen varmasti menevän tuottajille. Vuorineuvos Karhinen on selvittämässä, miten maatalouden kannattavuutta voisi parantaa. Karhisen mukaan elintarvikeketjun eri toimijoiden suhteet ovat erittäin tulehtuneet. Miten hallitus suhtautuu selvitysmiehen kommentteihin, ja mihin toimiin hallitus voi ryhtyä parantaakseen elintarvikkeiden alkutuottajien asemaa?

16.52 Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kysymys on äärimmäisen aiheellinen. On tosi iloinen asia, että suomalaiset noin isosti ovat suomalaisen ruuan ja suomalaisen ruuantuotannon puolella. Se on valtaisan iso luku. Se huolenaihe, joka tällä hetkellä meillä kaikilla on tästä asiasta, on nimenomaan ruuantuotannon alkutuotannon eli maatalouden heikko kannattavuus. Se on kaikkien tiedostama asia, ja tähän myöskin hallitus budjettiriihessään toi omalta osaltaan helpotusta, niin kuin edustaja Östman tässä totesi. No, se ei riitä kohentamaan pitkällä aikavälillä ja kestäväällä tavalla maatalouden kannattavuutta, se on selvä, mutta se on tähän kohtaan erittäin tarpeellinen kädenojennus.

Ratkaisu löytyy vain ja ainoastaan markkinoilta. Markkinat ovat vinoutuneet, ostajan voima, neuvotteluvoima, on valunut pikkuhiljalleen kohti kauppaa. Sekin on ihan päivänselvä asia. Ja myös tähän asiaan hallitus teki yhden selkeän, konkreettisen liikkeen: [Puhemies koputtaa] meiltä tulee eduskuntaan elintarvikemarkkinalaki, [Puhemies: Aika!] joka kolaa pois ne epäterveet kauppakäytännöt, ja sitä vahtimaan tulee myöskin elintarvikemarkkinavaltuutettu.

16.53 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiasiahan on, että tilanne suomalaisessa elintarviketeollisuudessa ja kaupan puolella on jo pitkään ollut sen kaltainen kuin selvitysmies Karhinen kuvailee. Elintarviketeollisuudella, tai sanoisin erityisesti kauppaketjuilla, menee suhteellisen hyvin, mutta alkutuottajat ovat pulassa, nyt myös heikkojen satojen vuoksi. Mutta eikös tässä tilanteessa, kun suomalaisetkin suhtautuvat näin positiivisesti, että olisivat valmiit maksamaan enemmän, kun raha menisi suoraan alkutuottajille, eikös nyt olisi aika meidän sanoa: Mites te kehtaatte? Ettäs te kehtaatte. Ja kyllähän te kehtaatte.

Pöytäkirja PTK 79/2018 vp

Ja tämä piikki ei ole hallitukselle. Jokainen voi arvata, mihin suuntaan se piikki menee.

16.54 Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vuorineuvos Karhinen on omia havaintojaan jo julkisuuteen kertonut, ja yksi niistä havainnoista oli elintarvikeketjun epäluottamus, joka vaivaa ketjua niin, että sitä lisää arvoa, joka sen ketjun mahdollista on tuottaa, se ei tuota. Tästä meidän on päästävä eroon. Totesin eilen Yleisradion A-studiossa sen, että vahvimman pitää aloittaa se työ, jolla tätä luottamusta elintarvikeketjuun, 340 000 suomalaisen elintarvikeketjuun, saadaan aikaan, ja se pitää tehdä nyt. Me tuemme sitä vahvasti, että näin myöskin tapahtuu. Tässä pitää jokaisen ketjun lenkin katsoa peiliin ja tehdä yhdessä enemmän, jotta luottamus kasvaa.

Ja pitää meidän muistaa, että suomalainen ruoka, se on muuten erilainen tuote kuin se ulkomailta tuotu ruoka. Käykää katsomassa, kaikki hyvät suomalaiset, käykää katsomassa maa- ja metsätalousministeriön tuottamaa Ruokafakta-sivustoa. Sinne on faktapohjalta kerätty [Puhemies koputtaa] eri puolilta maailmaa tutkimus- ja selvitystuloksia ja lyöty ne yhteen. Sieltä nähdään, mitä suomalainen ruoka on: maailman parasta.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.8. Suullinen kysymys Euroopan unionin yhteisen puolustuksen kehittämisestä (Paavo Väyrynen kp)

Suullinen kysymys SKT 124/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Ja vielä yksi oppositioryhmän edustaja. Edustaja Väyrynen, teillä oli myös kysymys.

Keskustelu

16.55 Paavo Väyrynen kp: Arvoisa puhemies! Suomi on hakeutunut Ranskan kanssa hyvin tiiviiseen yhteistyöhön Euroopan unionin yhteisen puolustuspolitiikan ja puolustuksen kehittämisessä. Tämä on merkinnyt muun muassa tuen antamista Ranskan interventioaloitteelle, joka osaltaan tähtää kohti kovaa kriisinhallintaa unionin ulkopuolella. Toisaalta Suomi on yhdessä Ranskan kanssa pyrkinyt antamaan perussopimuksen avunantolausekkeelle sen tulkinnan, että jäsenmailla on velvollisuus antaa toisille jäsenmaille myös so-tilaallista apua.

Herra pääministeri, viime lauantain tv-haastattelussa sanoitte, että avunantolauseke on hyvin lähellä Naton 5 artiklaa mutta Euroopan unionilla ei ole mekanismeja ja rakenteita avun antamiseen. Vastauksena toimittajan kysymykseen sanoitte, että teidän mielestänne olisi Suomen etu, että mekanismien ja rakenteiden [Puhemies: Ja kysymys?] luomisella EU:n avunantolausekkeelle annettaisiin merkitys. Herra pääministeri, kannatatteko siis Euroopan unionin kehittämistä sotilasliitoksi, ja onko tämä myös Suomen hallituksen kanta?

16.57 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei tässä sotilasliiton kehittämisestä ole missään tapauksessa kysymys. Olen tätä asiaa kuvannut sillä ta-

Pöytäkirja PTK 79/2018 vp

valla, että olisihan se erikoista, jos me menemme apuun maalle, joka on taloudellisessa kriisissä tai maahanmuuttokriisissä mutta emme menisi apuun kaikin käytettävissä olevin keinoin — niin kuin tuossa artiklassa 42.7 sanotaan — siinä tapauksessa, että tuo maa kohdaisi aseellisen hyökkäyksen. Ranskahan teki avunpyynnön tämän 42.7 artiklan pohjalta, ja Suomi tarttui ensimmäisenä siihen, ja vapautimme ranskalaisia joukkoja tuolta Libanonista omilla rauhanturvajoukoillamme. Mekanismi, mikä meillä on tällä hetkellä siinä, on se, että kaksi jäsenmaata sopii keskenään, mitä tuo käytännössä on, ja tässä tapauksessa se meille osoitettu pyyntö oli noiden joukkojen vapauttaminen.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ympäristönsuojelulain ja rikoslain 48 luvun 3 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 94/2018 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan.

Keskustelu

16.59 **Satu Hassi vihr:** Arvoisa puhemies! Tosiaan, me ympäristövaliokunnassa saamme tarkemmin ruotia tämän lakiesityksen. Tavoitteenahan on keventää ympäristölupamenettelyä luomalla tämmöinen kevyempi ilmoitusmenettely toiminnoille, joiden ympäristövaikutukset eivät ole suuret. Lausuntokierroksella tämä esitys sai paljon kritiikkiä muun muassa kuulemisten ja valitusoikeuden rajoittamisesta, ja on hyvä, että näiltä osin hallituksen esitys on lausuntokierroksen jälkeen parantunut, mutta kiinnittäisin huomiota siihen, että on mahdollista, että tässä nyt kuitenkin itse asiassa monimutkaistetaan asioita, vaikka tavoitteena on yksinkertaistaminen. Ympäristönsuojelulain uudistuksethan jo yksinkertaistavat näitä menettelyjä, joten voi olla, että itse asiassa se varsinainen asia, mitä tällä hallituksen nyt käsiteltävällä esityksellä tavoitellaan, on jo tehty. Mutta tosiaan me ympäristövaliokunnassa sitten perehdyimme tähän asiaan ja tutkimme sen huolellisesti.

17.01 **Petri Honkonen kesk:** Arvoisa puhemies! Tosiaankin hallituksen linjanahan on ollut tällä vaalikaudella merkittävästi helpottaa erilaista normitusta ja sääntelyä, ja tässä on edetty määrätietoisesti, varsinkin mitä tulee tähän ympäristöluvitukseen ja näihin erilaisiin elinkeinotoiminnassa tarvittaviin lupiin. Lähden siitä, että kuitenkin ympäristönsuojelun taso ei ole heikentynyt eikä tule tälläkään lakiesityksellä heikentymään. Sen sijaan silloin kun toiminnassa ei olennaisia muutoksia ole tapahtunut ja nämä tietyt toiminnan rajat asetetaan, sitä varsinaista ympäristölupaa ei tarvita, vaan tämä ilmoitus riittää. Olen sitä mieltä, että tämä on todella hyvää kehitystä. Kuitenkin sitten nämä kaikista isoimmat toiminnot, joilla voidaan katsoa olevan suurempia ympäristövaikutuksia, ovat sitten edelleen ym-

Pöytäkirja PTK 79/2018 vp

päristöluvan piirissä ja suurimmat niistä tietenkin myös sitten ympäristövaikutusten arvioinnin piirissä.

17.02 Riitta Myller sd: Arvoisa puhemies! On tietysti hyvä, että asioita sujuvoitetaan ja asioitten hoitamista sujuvoitetaan. Sehän on erittäin hyvä ilmaisu, ja tätä sujuvoittamista on tehty jo pitkin matkaa. Nyt olisi kuitenkin hyvä pikkuhiljaa arvioida myös sitä, mikä merkitys ympäristölainsäädännölle on ollut sillä, että vuosi vuodelta, laki lailla on tätä niin sanottua sujuvoittamista tapahtunut, eli norminpurkua, ja missä määrin sitten ne kasautuvat sillä tavalla, että sillä alkaakin olla jo merkitystä ympäristönsuojelun kannalta. Kysynkin arvoisalta ministeriltä: miten paljon tätä kohtaa on pohdittu ympäristöministeriössä? Muistan, että jo jokin aika sitten, kun me olemme valiokunnassa käsitelleet näitä asioita, sieltä on tullut aika huolestuneita näkemyksiä siitä, että olisi hyvä myös jossain vaiheessa katsoa tarkoin se, mikä vaikutus kaikella sillä työllä, jota on ikään kuin tämän sujuvoittamisen nimissä tehty norminpurussa, on sitten käytännössä ympäristönsuojelulle ollut.

Ja toisena asiana se, että millä tavalla huolehditaan myöskin siitä, että kansalaisten osallistumisoikeus ympäristöä koskevaan päätöksentekoon riittävässä määrin turvataan, että ikään kuin ei viedä asioita vain sinne virkamiesten kammareihin vaan niistä keskustellaan myös riittävästi julkisuudessa.

17.04 Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin tässä lakiesityksessä on kyse siitä, että ympäristönsuojelun normit ja taso täytetään mutta kevyemmällä hallinnollisella menettelyllä. Tämä on ollut tämän hallituksen sujuvoittamistoiminnan linjaus. Emme me tingi ympäristönsuojelun tasosta, emme ihmisten terveyden suojelun tasosta, mutta pyrimme siihen, että hallinnolliset menettelyt ovat yksinkertaisempia ja kevyempiä. Ja tässä on hyvin selvä, iso ero.

Aivan samalla tavoin kuin äsken kyselytunnilla: On iso ero sillä, puhutaanko ilmastopimuksen mukaisesta maaraportista vai jonkun siitä antamasta tulkinnasta. Tuo maaraportti on kymmenien virkamiesten Tilastokeskuksen johdolla tekemä kuvaus vuodelta 2015. Tunnen sen harvinaisen tarkkaan. Olen itse sen esipuheen allekirjoittanut. Sen sijaan, jos lähdetään väittämään tästä raportista jotain, mikä perustuu jonkun toisen tulkintaan, joka on perin puutteellinen, niin siinä kannattaa olla myös opposition tarkkana, että mitä siteerataan.

Tämänkaltaisia asioita meidän vain täytyy nyt kylmänviileästi arvioida, niin ettemme tietoisesti hämärtäisi, vaan pidetään ympäristönsuojelun taso korkeana, niin kuin Suomessa on perinne, mutta tehdään kuitenkin näitä hallinnollisia toimenpiteitä esimerkiksi täällä lainsäädännön puolella, jotta on helpompaa saavuttaa se vaadittu taso, ilman turhaa hallinnollista taakkaa.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Avataan debatti. Ilmeinen tarve on.

17.06 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni ministeri Tiilikainen vastasi äärimmäisen hyvin, ja ehkä nämä edustaja Myllerin huolet ovat tietyllä lailla ylimitoitettuja.

Suomessahan oli tämän hallituskauden alkaessa noin 15 000 erilaista ympäristölupaa. Nyt tämän uudistuksen jälkeen me tulemme 11 000 ympäristölupa. Muissa Pohjoismais-

Pöytäkirja PTK 79/2018 vp

sa mennään 3 000—5 000:n tasolla. Joten kyllä siellä purettavaa on, ihan vain, että päästäisiin tuonne muiden Pohjoismaiden tasolle.

Arvoisa ministeri, tässä haluaisin kiittää: Tämä työ on alkanut mielestäni äärimmäisen hyvin, ja tässä nimenomaan on otettu kaikki luontoarvot huomioon, ja sitä kautta tässä tehdään nimenomaan parempaa ja sujuvampaa sääntelyä, ja se varmasti on yksi tämän hallituksen onnistuneimpia hankkeita.

17.07 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aivan todellakin, niin kuin edellisessä puheenvuorossa todettiin, tässä ollaan järkevöittämässä tätä ympäristölupamenettelyä. On aivan luonnollista, että joku karjasuojan rakentaminen tai vastaava, joka on ympäristövaikutuksiltaan käytännössä olematon, saa ilmoitusmenettelyllä luvan. Tällaiseen menettelyynhän pitää mennä yhä enemmän. En tiedä Suomessa yhtäkään ihmistä, joka oman kotipiirinsä tai pihapiirinsä tai elinpiirinsä haluaisi liata ja pilata. Sehän on ajatuksenakin ihan absurdi, ihan hurja. Eihän kukaan sellaista halua tehdä. Tämän takia hallitus on määrätietoisesti koko tämän vaalikauden ajan purkanut byrokratiaa.

Edustaja Wallinheimo hyvin puheessaan kuvasi tätä, vertasi meidän tilannettamme Ruotsin tilanteeseen, ja samaan suuntaan pitää meidänkin mennä. Tällaisissa asioissa, joissa rakennetaan vähän tai ei ole merkittävistä asioista kysymys, tällä keinoin pitää edetä, kuten ministeri sanoi. Onhan kummallista, kun navetan rakentamiseen tänäpäpä alkaa olla yhtä tiukassa luvan saaminen kuin ydinvoimalan rakentamiseen. Jotkut sanovat, että tarvitaan saman verran paperia, niin onhan siinä nyt jotakin kummaa näissä kahdessa asiassa.

17.08 Riitta Myller sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En todellakaan usko, että kellään voikaan olla mitään sitä vastaan, että erilaisia hallinnollisia asioita joustavoitetaan ja sujuvoitetaan. Mutta kun erilaista norminpurkua on tehty nyt jo aika kauan eri lainsäädäntöjen yhteydessä, niin kysymykseni siis kuului: ollaanko selvitetty tai selvittämässä ympäristöministeriössä, mikä niitten yhteisvaikutus on? Ministeri sanoi, että ympäristönsuojelun tasoa ei ole tarkoitus heikentää. Mutta voiko sitä tapahtua niin, ettei sitä tarkoiteta, vaan ikään kuin näitten eri normien purkamisen yhteisvaikutuksesta? En nyt tarkoita pelkästään tätä asianomaista hallituksen esitystä.

17.09 Satu Hassi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän kyseiseen lakiesitykseen vielä huomiona se, että en sinänsä usko, että on kovinkaan kiistanalainen asia, etteikö sitten sellaisten hankkeiden kohdalla, joiden ympäristövaikutukset ovat vähäiset, tällainen kevyempi menettely voisi olla perusteltu, mutta meidän on ympäristövaliokunnassa tarkkaan mietittävä sitä, tuleeko tästä lisämonimutkaistamista sen takia, että sitten on arvioitava tapauskohtaisesti, mikä hanke kuuluu tämän kevyemmän menettelyn piiriin ja mikä tarvitsee sitten nämä lupamenettelyt ja voiko siitä kenties tulla sitten esimerkiksi oikeudellisia kiistoja ja sitten näiden hankkeiden pitkittymisiä.

Mutta mitä tulee metsänieluihin ja ilmastoon, niin huomauttaisin, että hallituksen omista vaikutusarvioissa, jotka ovat liittyneet ilmastaselontekoon ja KAISU-ilmasto-ohjelmaan, todetaan, että jos metsähakkuut kasvavat suunnitellulla tavalla, niin se syö muilla sektoreilla tehtävien päästövähennyksen hyödyn.

17.10 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministerille! Ministeri Tiilikainen, teidän johdollanne on tehty hyvää, määrätietoista työtä ni-

Pöytäkirja PTK 79/2018 vp

menomaan tästä tulokulmasta, että ei ole tingitty ympäristönsuojelusta mutta on kevennetty sitä hallinnollista taakkaa ja sitä byrokratiaa, mitä meillä on. Meillä on edelleen tällä hetkellä merkittävästi erilaisia investointeja ja rakennushankkeita, isompia ja pienempiä, luvituksen erilaisissa syövereissä, ja on ollut hyvä, että myös tätä valituskierrettä on pystytty jonkin verran tämän hallituksen toimesta vähentämään. Meillä on jopa tällaisia lähes ammattivalittajia, jotka valittavat jokaisesta eri vaiheesta, ja tällä tavalla monet hankkeet ovat olleet pitkäänkin ilman lupaa. Itse kannatan tätä normien purkua ja itse asiassa sellaista henkeä, että saa tehdä. Se on hyvä lähestymistapa näihin.

17.11 Marisanna Jarva kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällä hallituskaudella tämä turhien normien purku on ollut tärkeä, kansalaisten odottama toimenpiteiden joukko, jota on eri aloilla ja eri ministeriöissä nyt tehty. Todellakin työ on vasta alussa. Yrityspuolella varsinkin on nostettu esiin myös nämä ympäristölupa-asiat siinä mielessä, että hyvin moni hanke myöhästyy ja pitkittyy ja jää jopa kokonaan aloittamatta sen vuoksi, että ympäristölupaprosessi kestää niin pitkään ja he tietävät ja ovat kuulleet viranomaisilta, että resursseja ei ole riittävästi. Olisinkin ministeriltä kysynyt tästä: onko minkälaisia ajatuksia siitä, että näitä resursseja lisättäisiin riittävästi, että asianmukaiset ympäristöluvat käsiteltäisiin?

Toisena asiana sitten todellakin, että on hyvä, että sitten tämmöisissä niin sanotusti selkeissä tapauksissa tähän ilmoitusmenettelyyn mennään enemmän kaikilla muillakin aloilla.

Kaiken kaikkiaan tämä on erittäin hyvä esitys.

17.12 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minäkään en tietysti kannata mitään tarpeetonta säätelyä enkä ylimääräistä byrokratiaa. Sikäli tämä esitys on kyllä varsin ymmärrettävä, että meillä tuossa luvituksen säätelyssä on kielitämättä melkoista epäsuhtaa: meillähän kokonaisen ydinvoimalaitoksen teollista infraa voidaan satojen hehtaarien alueella rakentaa täydellä teholla, ennen kuin itse laitoksella on edes rakentamislupaakaan, mutta navetan rakentaja voi joutua odottamaan vuosia, ennen kuin voi lapiota maahan lyödä. Mutta tämän lakiesityksen kohdalla tulee mieleen väistämättä, onko se jokseenkin tarpeeton sikäli, että tuleeko tämä käytännössä oikeasti lisäämään ympäristösäätelyn monimutkaisuutta tuomalla siihen taas yhden uuden prosessin entisten tilalle. Käytännössähän hallitusohjelman kirjaukset tällä hallituskaudella ovat jo ympäristönsuojelulain muutoksina poistaneet tuolta lupamenettelystä paljon toimintoja. Ja ilman muuta edelleen tullaan tapauskohtaisesti käyttämään siinä harkintaa, tarvitaanko ympäristölupaa, tarvitaanko ilmoitusmenettelyä. Olen pikkasen huolissani siitä, jouhevoittako [Puhemies koputtaa] tämä sitä luvitustyötä.

17.13 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämän hallituksen ehkä yksi selkeimpiä onnistumisen alueita on ollut tämä sujuvoittamisen jatkuva eteenpäinvieminen, eli 300 asiaa on jo viety maaliin. Pidän hyvänä sitä, että hallinnollinen taakka jatkuvasti kevenee monella hallinnonalalla ja että monesta lupamenettelystä on siirrytty ilmoitusmenettelyyn. Tämä on, niin kuin täällä todettiin, ollut myös kansalaisten toive.

Tämä esitys perustuu ministeri Tarastin työryhmän pohdiskeluun, ja se, mistä tässä erityisesti iloitsin, on se, että loistava työryhmän antama lausunto on otettu vakavasti ja sitä

Pöytäkirja PTK 79/2018 vp

viedään eteenpäin. Uskon, että tällä on myös sellainen vaikutus jatkossa, että erilaisten työryhmien, mitä perustetaan, työhön suhtaudutaan yhä vakavammin, kun nähdään, että ne myös johtavat sitten ajan myötä jatkuvaan muutokseen ja hyviin asioihin.

Kiitos tästä esityksestä.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Tämän debattiosuuden jälkeen sitten menemme puhujalistaan.

17.15 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Tämä normienpurku on ollut yksi tämän hallituksen keskeisiä tehtäviä. On lähdetty siitä ajatuksesta, että saa tehdä, eli on rohkeasti lähdetty purkamaan turhaa sääntelyä ja normeja oikeastaan läpi kaiken toiminnan. Itse asiassa tällä ympäristöpuolella mutta myös rakentamisen ja asumisen puolella, tässä kokonaisuudessa, niin kuin edustaja Wallinheimo, joka on ollut yksi tällainen norminpurun edelläkävijä, toi esille, meillä on poikkeuksellisen paljon tätä sääntelyä, ja on ollut hyvä, että näitä toimenpiteitä on nyt ympäristöministeri Kimmo Tiilikaisen johdolla tehty.

On lähdetty sujuvoittamaan luvitusta, ja niin kuin tuossa totesin, meillä on edelleen erittäin paljon erilaisia investointeja kiinni lupavaiheissa. Itse asiassa jonkin verran tämän nykyisen hallituksen työ on jo tuottanut tulosta ja näkyy näissä tilastoissakin. Viranomaisten lupapäätöstä odottavien investointien kokonaisarvo oli vuonna 2016 noin 2,9 miljardia euroa, kun vielä edellisen hallituksen aikana luku oli reilusti suurempi, 3,6 miljardia, eli tässä on selkeästi pystytty etenemään, eli lupajonoissa on siis aiempaa vähemmän investointeja, vaikka samaan aikaan yritysten investointiaktiivisuus on noussut. Tämä viittaa siis lupakäsittelyiden nopeutumiseen. Jonot ovat silti edelleen pitkät. Esimerkiksi valtion ympäristölupahakemusten keskimääräinen käsittelyaika oli aluehallintovirastoissa yli 17 kuukautta, ja se on toki pitkä aika. Nyt sitä on jonkin verran pystytty laskemaan.

Yritysten antamat arvosanat paranivat tämän hallituksen kolmen ensimmäisen vuoden aikana viranomaiskäsittelyn kaikilla osa-alueilla verrattuna viime hallituskauden aikaiseen tutkimukseen. Etenkin luvan hakemisen alkuvaiheeseen liittyvä byrokratia on kevenyt. Noin kolmannes arvioi tilanteen hyväksi, kun aiemmin luvut olivat selkeästi suurempia. Kokonaiskuva lupajärjestelmien toimivuudesta on kuitenkin edelleen aika kriittinen. Lähes 80 prosenttia tähän laajaan EK:n tekemään tutkimukseen vastanneista koki ja oli sitä mieltä, että uudistuksia on jatkettava, ja on hyvä, että näin myös tehdään. Tässä esityksessä on kyse yhdestä pienestä osasta, ja nimenomaan tämäntyyppisissä meidän on järkevää määrätietoisesti edetä.

Yleisesti yrittäjät edelleen näkevät ongelmaksi valitukset tuomioistuimiin. Noin 43 prosenttia piti nykyisiä käytäntöjä huonoina, ja vain 17 prosenttia arvioi ne hyväksi. Ja tähänkin tällä hallituskaudella on nyt puututtu, eli on rajattu myös tätä valitusoikeutta. Valitusoikeus on nykyisin vain niillä, joita asiat selkeästi koskettavat, ja se on varmasti yleisen oikeustajunkin mukaista.

Itse pidän, arvoisa puhemies, hyvänä sitä, että sujuvoitamme lupamenettelyä kaavoituksesta lähtien aina itse luvitukseen, ja yksi hyvä esimerkki ovat nämä luvituskokonaisuudet, missä itse asiassa kaikki virkamiehet on saatu saman pyöreän pöydän ääreen. Näistä on äärimmäisen hyviä kokemuksia. Eli olemme päässeet pikkuhiljaa eroon siitä, että jokainen virkamies tekee päätöksiä eri paikassa, ja pahimmissa tapauksissa valittivat vielä toisen virkamiehen tekemistä päätöksistä. Nyt neuvotteluprosesseilla isojaakin lupakokonaisuuksia

Pöytäkirja PTK 79/2018 vp

sia on monessa paikassa saatu aivan uudella tavalla etenemään huomattavasti nopeammalla aikataululla.

Arvoisa puhemies! Niin kuin ministeri Tiilikainen totesi, on tärkeää, että emme tingi ympäristönsuojelun tasosta, mutta hallintoa ja turhaa byrokratiaa on syytä purkaa.

17.19 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Todellakin byrokratian purkaminen on tämän kansakunnan kannalta aivan erinomaisen tärkeä asia. Ajatelkaa nyt Suomen valtiota maarajojen sisällä olevana alueena, joka on Euroopan unionin harvimmin asuttu, ylivoimaisesti harvimmin asuttu maa, ja siitä huolimatta meillä on luotu valtava rakentamisen byrokratia. Välillä tuntuu, että pienen mökin tai pienen varaston tai jonkun muun rakennuksen rakentaminen alkaa olla erittäin vaikeaa ja kestää pitkään ennen kuin saa luvan. Elikkä tällaisen byrokratian purku, mistä tässä hallituksen esityksessä on kysymys, on äärimmäisen hyvä ja kannatettava. Ja todellakin tavallisen ihmisen elämän kannalta esimerkiksi se, että tämän lain mukaiset eläinsuojien rakentamiset siirtyvät ilmoitusmenettelyyn, on äärimmäisen helpottava asia, esimerkiksi maanviljelijöiden kannalta, jotka haluavat toimia niin, että eläimillä on hyvät olosuhteet. Samalla voidaan byrokratiaa purkaa.

Toivon hartaasti, arvoisa puhemies, että ministeri Tiilikainen vielä ennen loppua — tässä on hallituskautta jäljellä vielä vaaleihin asti jonkun aikaa — määrätietoisesti ajaa tätä ajatusta eteenpäin, että ympäristölupamenettelyä sujuvoitetaan ja nopeutetaan koko ajan. Suomihan on saanut Euroopan ihmisoikeustuomioistuimesta lukuisia langettavia tuomioita siitä, että meidän oikeusprosessit ja lupaprosessit kestävät luvattoman pitkään. Ei voi olla niin, että joku hanke seisoo vuosia tuolla byrokratian rattaissa ja kyseinen ihminen menettää siinä oikeuksiaan ja pahimmillaan paljon rahaa, kun hän odottaa lainmukaista lupaa jollekin hankkeelle.

Lopuksi, arvoisa puhemies, vielä se, että kun näitä lupia tällä hetkellä on erilaisille hankkeille vireillä tuolla viranomaisten eri asteissa ja myös oikeusistuimissa odottamassa tuomioistuimen päätöstä, niin näiden hankkeiden yhteisarvon on laskettu olevan miljardeissa euroissa. Elikkä kyllä meidän pitää pyrkiä tätä turhaa byrokratiaa purkamaan. Meillähän on selvät ympäristönsuojelulait ja päästömääräykset ja niin edelleen ja niin edelleen. Elikkä mitään vaaraa ei ole olemassa, ja tietenkin sitten, jos joku rikkoo lakeja, sitäkin varten on tässä maassa järjestelmät, eli eihän tässä missään villissä viidakossa eletä vaan ihan normaalia arkipäivää. Annetaan niille ihmisille mahdollisuus investoida ja rakentaa, jotka sitä haluavat.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Annan tässä vaiheessa vastauspuheenvuoron ministeri Tiilikaiselle. 5 minuuttia, olkaa hyvä.

17.22 Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen: Arvoisa puhemies! Kiitoksia ensinnäkin tästä voittopuolisesti myönteisestä palautteesta, jota tämä lakiesitys on saanut, mutta kiitoksia myös niistä huolista, mitä täällä nousee, että onhan varma, että sitten sitä ympäristönsuojelun tasoa ei heikennetä. Sen täytyy meillä olla koko ajan mielessä, ja tällä ajatuksella mennään myös eteenpäin. Ja aivan kuten edustaja Hoskonen äsken toivoi, että vielä sitten muutakin tähän luvituksen tai byrokratian tai hallinnollisen taakan keventämiseen kuuluvaa tulee, niin kyllä todellakin aikeissa vielä on, että tällaista luvitusta sujuvoitettavaa säädöstöä saadaan eduskunnan käsittelyyn syksyn aikana.

Pöytäkirja PTK 79/2018 vp

Mutta, arvoisa puhemies, käytän tilaisuuden myös hyväkseni — valitettavasti joudun piakkoin poistumaan muihin tehtäviin — ottaakseni pienen esimerkin tästä sujuvoittamisesta ilman että ympäristönsuojelun taso laskee. Tuolla on hetken kuluttua listalla käsitellyssä hallituksen esitys, jossa tuotantoeläinten lannan polttoa helpotetaan. Tässä on tämä ikuisuuskytymys siitä, että saako hevosenlanta polttaa vai ei. No hevosenlanta on hyvä maanparannusaine, ja hyviä ravinteita siinä on, silloin kun löytyy se paikka ja pelto, mihin sitä levitetään, mutta valitettavasti monella tallilla ei tällaista kohtuullisen etäisyyden päässä ole, ja kun aiemmin tässä hevosenlannan poltossa on vaadittu jätteenpolttolainsäädännön noudattamista ja jatkuvaa päästömittaussuranta ja niinpäin pois, niin nyt tällä esityksellä sitten tuo aiemmin ajamamme EU-säädöksen muutos tuodaan kansalliseen lainsäädäntöön ja merkittävällä tavalla helpotetaan hevosenlannan polttoa. Ja huomio: kyse ei ole siitä, että jotenkin näitä polton raja-arvoja kovasti nyt laskettaisiin, vaan kyllä, edelleenkin näissä samoissa voimaloissa, missä sitten hevosenlanta voi jatkossa muitten polttoaineitten mukana polttaa, on varsin tiukat energiantuotannon yleiset päästövaatimukset voimassa. Eli kyse on tämänkaltaisesta toiminnasta, ja olen tietysti tyytyväinen, että tuo hallitusohjelmaankin kirjattu asia nyt nytkähtää eteenpäin.

Arvoisa puhemies! Näillä aluilla, ja toivottavasti ehdimme vielä todellakin tuoda ympäristöministeriöstä joitain tämänkaltaisia esityksiä myös myöhemmin eduskunnan käsitte-lyyn.

17.24 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Käsittelemme nyt hallituksen esitystä, jota todellakin on jo kauan odotettu. Kyse on siis sujuvamman sääntelyn hankkeesta, jossa osa nykyisin luvanvaraisista toiminnoista, joilta ei EU-lainsäädännön mukaan edellytetä ympäristölupaa, siirretään nyt sitten ilmoitusmenettelyyn. Käytännössä kyseeseen tulevat nyt luvanvaraiset toiminnot, joiden ympäristövaikutukset ovat pienet. Näistä valtaosa koskee eläinsuojia ja teollisuuden osalta lähinnä kemian- ja elintarviketeollisuuden suhteellisen pienimuotoisia toimintoja.

Tässä siis otetaan tärkeitä askeleita oikeaan suuntaan, ja siitä erityiskiitos hallitukselle ja myös tällä vaalikaudella istuneelle hallituspuolueiden norminpurkutyöryhmälle, jossa juuri tämän sääntelyn järjestyttämistä on pidetty esillä. Työ ei ole mennyt hukkaan. Ja erityiskiitos myös ministeri Tiilikaiselle, joka on ollut ministereistä varmasti yksi aktiivisimmista tällä saralla.

Arvoisa puhemies! Tarve tällaiselle lupakäytäntöjen sujuvoittamiselle on laajalti tunnistettu. Erilaisia ympäristöön liittyviä lupaprosesseja on Suomessa edelleen noin 15 000 ja esityksessä ehdotetun muutoksen jälkeenkin noin 11 000. Vertailun vuoksi: muun muassa Ruotsissa pärjätään noin 4 000 luvalla. Pienimmillään EU-lainsäädäntö edellyttäisi sitä, että Suomessa yritysten ympäristökysymykset käsiteltäisiin vain noin 1 000 toiminnon osalta ympäristöluvalla. Karsittavaa siis edelleenkin riittää.

Osittain tästä mittavasta lupabyrokratiasta johtuen lupaprosessien kestossa Suomen luvut ovat toistaiseksi masentavaa luettavaa. Kuntien myöntämien lupien käsittelyajat vaihtelevat neljän ja 14 kuukauden välillä. Aluehallintovirastoissa käsittelyaika on noin 11—17 kuukautta. Monissa EU-maissa käsittelyajat ovat merkittävästi lyhempiä. Lisäksi esimerkiksi Hollannissa on käytössä lakisääteinen 8 kuukauden käsittelyaika, jossa yritys saa sekä ympäristöluvan että muut toiminnan tarvitsemat keskeiset luvat yhdestä luukusta. Mielestäni tämä on mahdollisuuksien rajoissa Suomessakin.

Pöytäkirja PTK 79/2018 vp

Pitkät lupajonot merkitsevät sitä, että Suomi antaa tasoitusta keskeisille kilpailijamaille. EK:n vuonna 2017 tekemän tutkimuksen mukaan meillä seisoo noin 2,9 miljardin euron edestä kotimaisia investointeja, ja koko joukko uusia työpaikkoja on näin lupajonoissa. Päälle tulevat vielä ne tekemättömät ulkomaalaiset investointipäätökset, jotka kariutuvat meidän liian raskaan byrokratian takia.

Arvoisa puhemies! On päivänselvää, että jos me haluamme ylläpitää tässä maassa kasvua, on näihin lupaprosesseihin saatava edelleen lisää sujuvuutta. Tällä hallituksella aika tosin alkaa käymään vähiin tämän toteuttamiselle. Mutta toivon, että ensi keväänä aloittava hallitus voisi jatkaa nyt aloitettua hyvää kehitystä omassa ohjelmassaan.

17.28 Petri Honkonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tässä on vielä yksi näkökulma jäänyt oikeastaan aiheetta vaille huomiota, ja se on näiden ympäristölupien ja tämän luvituksen maksukäytännöt.

Nythän on sellainen tilanne ollut tähän asti, että kun tätä lupaa myöntävä viranomainen, aluehallintovirasto useimmiten, on lupaa käsitellyt, niin siitähän on tietenkin sitten määrätyn luvanhakijalle tietty maksu. Nyt kun tässä suurin massa ilmoitusmenettelyyn siirtyvistä luvista muodostuu karjatilastoista ja karjasuojista, niin on syytä nostaa tähän esille se, että varmasti monen toiminnanharjoittajan, karjatilallisen, maksutaakka kevenee. Nythän kun ilmoitusten käsittely siirtyy kunnan viranomaisille, niin totta kai kunta sitten erikseen määrää omien taksakäytäntöjensä mukaisesti nämä ilmoitusten käsittelymaksut, mutta olettaa voi, että varsin ison joukon toiminnanharjoittajia lupamaksut nyt sitten kevenevät jopa useista tuhansista euroista alaspäin.

Mielestäni tämä on kyllä hyvää kehitystä hyvään suuntaan, varsinkin kun kaikki tiedostamme maatalouden ja maataloustuotannon, ruuantuotannon, todella hankalan ja tukalan tilanteen. Kun siellä investointeja suunnitellaan, tuotannon laajentamista tai tuotannon kehittämistä edelleen ja jatkamista, niin varmastikin jokainen euro, varsinkin tuhannet eurot, vaikuttaa siihen näköalaan ja niihin tarkkoihin laskelmiin, minkälaisiin investointeihin lähdetään tai minkälaiseen toiminnan kehittämiseen lähdetään. Tässäkin mielessä kyllä hallitus ja ministeri Tiilikainen ansaitsevat tässä kiitoksen, että tätä viedään eteenpäin ja pääsemme sitä nyt täällä eduskunnassa ja valiokunnassa käsittelemään.

17.30 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Oikeastaan debattia kuunnellessani innostuin tulemaan pitämään tämän puheenvuoron.

Kun puhutaan normienpurkutalkoista, niin täytyy huomata myös se yksi toinen asia, että joskus normit ovat sen yksittäisen ihmisen puolella. Eli eivät normit ole sinällään vain taakka ja rasite vaikkapa maataloudessa. Puhutaan nyt vaikkapa metsänomistajista, joilleka tulee joskus sellainen tilanne kuten varsinkin siinä vaiheessa, kun meillä Natura-alueita kovasti lähdettiin hakemaan ja tehtiin niin sanotusti pakkolunastuksia luonnonsuojelun puitteissa. Oli hyvä ratkaisu, että luontoarvoja nostetaan, mutta siinä kohtaa virkamies käytti omaa valtaansa ja sillä yksittäisellä ihmisellä ei siinä ollutkaan enää mitään normeja, joilla olisi turvattu. Eli pitää nähdä se, että normit eivät ole vain pahasta vaan siellä on se toinenkin puoli, kuka normeja noudattaa ja minkälaista sääntelyä tehdään.

Sujuvoittaminen tässä kohtaa on hyvä, mutta pitää uskaltaa kurkistaa myös sinne toiselle puolelle eli aina nähdä, mitä se normin purkaminen tarkoittaa missäkin kohtaa, mitkä ovat ne taloudelliset vaikutukset. Äskeiseen edustajan puheenvuoroon viitaten: saattaa ol-

Pöytäkirja PTK 79/2018 vp

la, että tämä hallitus voisi vielä tehdä niin, että lupamaksut olisivat investoinnin osalta verovähennyskelpoisia, niin päästäisiin tästä tavallaan sitten eteenpäin.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Urho Kekkosen kansallispuiston rajauksen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 109/2018 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan.

Keskustelu

17.32 Pauli Kiuru kok: Arvoisa rouva puhemies! Esitys tästä Urho Kekkosen kansallispuiston asiasta vaikuttaa varsin ongelmattomalta. Kysymyksessähän on siis maankäytön muuttaminen sillä tavalla, että 9,3 hehtaaria otetaan kansallispuistosta pois ja vastaavasti 198 hehtaaria toiselta puolelta sitten lisätään. Syynä on se, että Tankavaaran luonnonsuojelukohteeseen halutaan tiettyjä rakennuksia rakentaa, jotka palvelevat sitten matkailua ja, myös voidaan katsoa, näitä luontoarvoja. Kansallispuiston alueelle rakentaminenhan ei pääsääntöisesti ole mahdollista, ja sen takia tämä muutos tehdään.

Ylipäättään näistä kansallispuistoista, joita meillä nyt on 40 kappaletta:

Tässä kahden vaalikauden aikana olen saanut olla itse ympäristövaliokunnassa useaakin perustamassa, ja on hienoa, että niitä on tullut lisää. Hehtaareja on myös tullut lisää. Se asettaa tietysti kasvavia paineita Metsähallitukselle, jonka eurot eivät sitten ole aivan seuranneet kaikilta osin perässä, että pystytään sitten näitä retkeilyverkostoja ja laavuja ja autiotupia myös ylläpitämään.

Viime syksynä valtiovarainvaliokunnassa Heinosen kanssa teimme töitä ja saimme 100 000 euroa korvamerkattua autiotupien korjausvelan hoitamiseen. Se oli askel oikeaan suuntaan, ja nyt sitten budjettiriihessä saatiin 1,9 miljoonaa euroa retkeilyalueiden ja virkistysalueiden korjauksiin ja kunnossapitoon. Lähinnä näitä reittejä siinäkin pyritään parantamaan. Oikein hyvä.

Kävijämääristä tosiaan: 2001 kansallispuistoissa kävi 850 000 ihmistä, 2017 kävi 3 100 000, että on aika huikeaa se kasvu.

Ne ovat hyvin investoituja euroja, ja terveysvaikutukset ovat merkittäviä, ja paikallistalouteen eurot tulevat 10-, jopa 15-kertaisesti takaisin, sinne paikalliseen elinkeinoelämään.

17.34 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Olemme käsitelleet aikanaan näitä perustamisia, kun itsekin olin ympäristövaliokunnassa, ja nyt sitten ympäristö- ja asuntojaostossa valtiovarainvaliokunnassa. Niin kuin edustaja Kiuru tuossa edellä toi esiin, aika yleisesti huoli tulee tällä hetkellä siitä, että Metsähallituksen luontopalveluiden resurssit eivät ole riittäviä 40 kansallispuiston infran ylläpitämiseen. Nyt tietysti tänä kesänä on sat-

Pöytäkirja PTK 79/2018 vp

tunut näillä alueilla yksi ikävä onnettomuus, jossa toki todennäköisesti myös jonkun veran on ollut väärää käyttäytymistä taikka ohjeidenkin laiminlyöntiä, mutta siitä huolimatta sitä työtä pitää jatkaa, että pitkospuut ja muut rakenteet pysyvät ajan tasalla, ja muistaa se, että jokainen euro, jonka me näihin laitamme, omalta osaltaan tulee sitten takaisin paikallisen talouden ja elinvoiman kautta.

Tässä esityksessähän on kyse vain siitä, että Urho Kekkosen puistosta pieni osa otetaan pois ja mahdollistetaan siellä kiinteiden rakenteiden tekeminen. Se palvelee nimenomaan tätä pinta-alaltaan merkittävästi kasvavaa Urho Kekkosen kansallispuistoa, eli vain pieni osa pois ja lähes 200 hehtaaria maata vastaavasti sitten tuolta Suomen Villen alueelta tulee kansallispuiston osaksi.

Mutta se, miksi oikeastaan puheenvuoron pyysin, on meidän kansallispuistojemme kasvava valkohäntäpeura- ja hirvikanta. Väistämättä tulevat hallitukset ovat siinä tilanteessa, että joudutaan keskustelemaan siitä, että Suomessakin kansallispuistoissa, myös Etelä-Suomessa, pitäisi sallia rajattu vastuullinen metsästäminen. Meillä on niin pirstaloituneita osa näistä Etelä-Suomen kansallispuistoista, että niissä ei pääse syntymään luonnollista ja vahvaa petokantaa, joka pitäisi esimerkiksi hirvieläinkannat kohtuullisella tasolla. Jo nyt on merkittäviä liikennevaarariskejä näiden alueiden läheisyydessä.

Toivon, että tämä keskustelu Suomessa käydään. Meillä on maailmalta lukuisia esimerkkejä siitä, miten kansallispuistoissa pystytään vastuullisesti toimimaan. Suomalaiset metsästäjät toimivat aina erinomaisen hyvällä tavalla ja pystyisivät huolehtimaan siitä, että myös näillä alueilla säilyisi hyvät, elinvoimaiset kannat eikä mikään pääsisi kasvamaan liian suureksi.

Itse asiassa tässä on ongelma myös sen takia, että suomalaiset on laitettu täysin eriarvoiseen asemaan. Meillä on toisissa kansallispuistoissa näitä oikeuksia, ja etelän metsästäjät ovat huomattavasti heikommassa asemassa.

17.37 Petri Honkonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Yhdyn niihin huoliin, mitä tässä edellä on esitetty tai mihinkä on viitattu, liittyen kansallispuistojen erilaisten rakenteiden ylläpidon rahoitukseen. On tietenkin iloinen asia, että olemme tässä tälläkin hallituskaudella saaneet perustaa uuden kansallispuiston tuonne Hossaan, ja edellinen taisi olla Etelä-Konneveden kansallispuisto tuolla Keski-Suomen ja Savon rajamailla, ja se on kyllä ottanut paikkansa kansallispuistojen joukossa ja tuonut myös elinvoimaa sinne paikallisiin kuntiin, Konneveden kuntaan ja Rautalammille ja sille alueelle. Mutta tämä on jatkossa kasvava ongelma, koska kuitenkin emme ole sitten pystyneet tiukoista reunaehdoista johtuen kasvattamaan tätä ylläpidon rahoitusta riittävällä tavalla, joskin siihen pientä helpotusta tässä vaalikauden mittaan on myös eduskunnan toimesta saatu.

Mutta tässä kyseisessä, käsittelyssä olevassa hallituksen esityksessähän on tosiaan tarkoituksena erottaa kansallispuistosta tällainen pieni Tankavaaran luontokeskuksen alue ja sitten laajentaa tätä kansallispuistoa toisilta osin. Minulla oli tilaisuus alkuvuikosta vieraila tuolla alueella, ja olin siellä myöskin Sodankylän kunnan edustajien kanssa keskustelemassa, ja vaikka en Lapin vaalipiirin kansanedustaja olekaan, olen todella iloinen, että tämä menee eteenpäin, koska nämä Sodankylän kunnan edustajat todella pitivät tätä tärkeänä hankkeena. Tankavaaran alueen kehittäminen mahdollistuu nyt aivan uudella tavalla. Se ei ole ollut mahdollista nyt, kun se on ollut osa kansallispuistoa, kun kuitenkin sitten Luontopalvelut ei ole tätä luontokeskusta halunnut ylläpitää vaan pikemminkin ajaa sitä alas. Nyt jatkossa on sitten ilmeisesti tarkoitus tätä viedä eteenpäin mahdollisesti yrit-

Pöytäkirja PTK 79/2018 vp

täjien voimin ja kehittää tätä Tankavaaran keskusta matkailullisesti pitemmälle nyt sitten paikallisin voimin. Ja kovasti he toivovat tämän hallituksen esityksen nopeaa käsittelyä, ja toivon, että se nyt sitten eduskunnassa eteneekin asiaan kuuluvalla tavalla.

17.39 Hanna Halmeenpää vihr: Arvoisa puhemies! Toivon todella, että nämä huolet Metsähallituksen luontopalvelujen selvästä alibudjetoinnista tullaan huomioimaan ensi vuoden talousarviota laadittaessa tässä loppuvuoden aikana.

Tässä Urho Kekkosen kansallispuistossa — joka muuten on perustettu tuonne Sompion Lappiin Inarin, Sodankylän ja Savukosken kuntien alueelle jo vuonna 83 — Tankavaaran luontokeskuksessa ei taida kyse olla siitä, etteivätkö Luontopalvelut haluaisi ylläpitää toimintoja, vaan yksinkertaisesti ei ole varaa ylläpitää toimintoja, vaikka halua olisikin.

Mutta iloista kyllä, tuonne Tankavaaran luontokeskuksen alueelle on todella viriämässä uutta luontomatkailua tukevaa yritystoimintaa, ja tämä lakiesitys tämän mahdollistamiseksi on hyvin valmisteltu ja kannatettava. Kaikki lausunnonantajat näyttävät suhtautuneen pääosin positiivisesti tähän ehdotukseen, ja muun muassa Suomen ympäristökeskus on pitänyt tuota korvaavaa 198 hehtaarin Suomen Villen eli Suomujokivarren aluetta luonnon-suojelullisesti merkittävänä, ja siellä on myöskin kulttuuriperintöarvoja, jotka pääsevät näin kansallispuiston piiriin.

Näin yleensä ottaen tässä on hyvä todeta sekin, että meidän on hyvä tunnustaa se, että luonnonsuojelu on taloudellista, kannattavaa ja monin tavoin muutenkin menestyksekkästä toimintaa. Itse vierailin kesällä vasta perustetussa Hossan kansallispuistossa, joka on valtion virkistysalueena ollut olemassa jo pitkään aivan samalla tavalla. Hossan luontokeskuksessa kuulin, että kävijämäärät ovat kansallispuiston perustamisen jälkeen kaksinkertaistuneet hyvin lyhyessä ajassa, ja tämä alkaa näkyä ja tuntua myös siellä aluetalouksissa.

17.41 Riitta Myller sd: Arvoisa puhemies! Niin kuin täällä näistä puheenvuoroista on kuulunut, tämä hallituksen esitys on ristiriidaton ja kannatettava, erityisesti luontomatkailun näkökulmasta ja muutoinkin luontoarvojen suojelun puolesta. Kansallispuistoon liitettävä kiinteistö muodostaa maisemallisesti arvokkaan ja luontotyypiltään monipuolisen harjualueen Suomujoen varteen. Elikkä se on varsin hyvä satsaus kansallispuistoon.

Kaiken kaikkiaan kansallispuistot ovat Suomen luonnon arvokkaimpia helmiä. Kun muun muassa Hossan kansallispuistoa perustettiin, täällä usea edustaja totesi sen, että esimerkiksi kun matkailijat Suomen ulkopuolelta ovat Suomesta kiinnostuneita, he googlaavat hyvin yleisesti: ”Suomi, kansallispuistot”. Eli kansallispuistot on se käyntikortti ja valtti, mistä meidän pitää pitää huolta. Tästäkin syystä olen erittäin tyytyväinen, että täällä hyvin yleisesti ollaan huolissaan myöskin niistä resursseista, joita Metsähallituksella on näiden kansallispuistojen infrastruktuurin kunnostamiseen. On tarkoituksenmukaista, että kansallispuistoissa on merkityt reitit, jotta sitten suojellaan sitä haavoittuvaa luontoa, mutta tätä varten tarvitaan näitä pitkospuita ja retkeilypaikkoja, nuotiopaikkoja. Tiedossa on, että nämä investointirästit ovat kymmenien miljoonien suuruisia. Jos haluaisimme lisätä näitten kansallispuistojen vetovoimaa matkailijoitten silmissä, tarvittaisiin varmaan myöskin uudentyyppisiä investointeja näille alueille.

Kaiken kaikkiaan on äärimmäisen tärkeätä, että me näemme kansallispuistot ja luontoarvojen säilyttämisen sellaisena kestävä kehityksen muotona, jossa myös taloudellisella toiminnalla on mahdollisuuksia. Tästä syystä on erityisen tarkkaan mietittävä, mitä kansallispuistoissa voidaan tehdä, jotta niitten luontoarvot säilyvät.

Pöytäkirja PTK 79/2018 vp

17.44 **Pauli Kiuru kok:** Arvoisa rouva puhemies! Kyllä, juuri näin kuin edustaja Myller tässä sanoi, on tärkeää miettiä, mitä siellä voidaan tehdä, ja sitten terveysvaikutuksista ja näistä mainitsitte. Metsähallitus selvitti näitä terveysvaikutuksia, miten ihmiset itse kokivat ne, ja selvitysten mukaan käynnin arvoksi ihmiset itse antoivat noin 100 euroa. Siitä on myös ihan selkeää tutkittua tietoa, kuinka luontoympäristö ja metsä vaikuttavat verenpaineeseen, syketiheyteen ja tämäntyyppisiin asioihin.

Kun kävijämäärät kasvavat, tietysti herää kysymys, että tarvitaanko lisää kansallispuistoja. Minulla ei ole mitään sitä vastaan, jos kansallispuistoille löytyy uusia kohteita. Paikallinen hyväksyttävyyys on tietysti tärkeätä, ja itse mielelläni näkisin Käsivarren suurtuntureiden kansallispuiston, ja siitä viime vaalikaudella tehtiinkin selvitys, mutta se ei edennyt, koska paikallinen väestö koki sen jollain tavalla itselleen vieraaksi. Ehkä siinä sitten jossain vaiheessa aika on kypsä ja löydetään semmoiset ratkaisut, jotka tyydyttävät kaikkia, ja nähdään myös ne taloudelliset arvot sen kansallispuiston näkökulmasta, joka voi sinne paikallistalouteen tuoda enemmän kuin tilanne, jossa sitä kansallispuistoa ei ole.

Sitten tässä mainittiin näistä investoinneista ja siitä, mitä rakenteita kansallispuistoon pitää tuoda lisää, niin siinä kannattaa kyllä tietysti olla hyvin varovainen, mitä sinne tuodaan, koska se hiljaisuus ja luonto ovat ehkä se juttu numero yksi. Näin itse oletan, että enemmistö ajattelee. Lemmenjoen kansallispuiston alueella koneellinen kullankaivuu on loppumassa, ja se ei ehkä nyt sitten varsinkaan ulkomaisten turistien näkökulmasta ole se juttu, minkä takia sinne tullaan, että nähdään 20—30 kaivinkonetta, ja se pitkä siirtymäaika on nyt loppumassa ja saa loppuakin.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ympäristönsuojelulain ja eläimistä saatavista sivutuotteista annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 95/2018 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan, jolle maa- ja metsätalousvaliokunnan on annettava lausunto.

Keskustelu

17.46 **Petri Honkonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Tässähän meillä on käsittelyssä paljon julkisuudessaakin huomiota aikanaan herättänyt norminpurkuhanke, joka nyt on etenemässä maaliin, eduskunnan käsittelyyn. Tässähän todellakin on tarkoituksena mahdollistaa hevosenlannan käyttö energiantuotannossa entistä helpommin.

Minulla oli mielenkiintoinen tilaisuus keväällä tutustua Järvenpäässä Fortumin CHP-voimalaitokseen, jossa muiden, metsäpohjaisten biopolttoaineiden ohella käytetään muun muassa hevosenlantaa jo nyt tietty määrä energiantuotantoon. He pitivät sitä erittäin hyvänä kokonaistaloudellisena ratkaisuna heidän itsensä ja myöskin hevostilallisten kannalta.

Pöytäkirja PTK 79/2018 vp

Mutta tämä prosessi, millä he saivat tähän luvat, oli todellakin erittäin vaikea ja pitkälinen, ja nyt tämän mainion norminpurkuesityksen myötä tämän pitäisi helpottua.

Tämä esityshän koskee ennen kaikkea niitä alueita, joilla hevostalous on erittäin laajaa. Tuolla laajalla maaseudulla on tyypillisesti hevostiloja, joilla on myös omaa peltoa ja omaa viljelysmaata, jossa tätä lantaa pystytään lannoitekäytössä hyödyntämään. Mutta esimerkiksi täällä Uudellamaalla ja myös tietyillä alueilla Keski-Suomessa, Jyväskylän ympäristössä, näin esimerkkinä mainittuna, on aika paljon hevostiloja, joilla ei kuitenkaan sitä omaa viljelysmaata ole, ja uskon, että tämä on myöskin hevostalouden kannalta positiivinen esitys. Toivotaan, että sinne tällainen hyvä kiertotalousekosysteemi ja keräilyjärjestelmä syntyy.

Haluan kiinnittää huomiota myös siihen, että tällä esityksellä mahdollistetaan kaikkien karjaeläinten lannan poltto. Mielestäni kuitenkin tulee lähteä siitä, että karjanlannan käyttö viljelyksessä lannoitteena on ensisijaista, koska sillä pystytään korvaamaan ja vähentämään kemiallisten lannoitteiden, teollisesti valmistettavien lannoitteiden käyttöä. Kuten tiedämme, erilaisten keinotekoisien lannoitteiden valmistuksella on kuitenkin varsin isoja ilmastopäästöjä. Ne kuluttavat luonnonvaroja ja tuottavat tiettyjä päästöjä. Aina kun niitä pystytään mahdollisimman laajasti korvaamaan karjanlannalla, pystytään näitä päästöjä ja tätä räsistusta ilmastolle välttämään. Haluan sen tähän loppuun todeta, että sen ensisijaisen paikan tulee kuitenkin olla viljelykseen käytettynä lannoitteena.

Mutta tämä on hyvä esitys. Kiitos siitä hallitukselle.

17.49 Lea Mäkipää sin: Arvoisa puhemies! Lakiesityksellä laitetaan täytäntöön EU:n sivutuotteita koskevan asetuksen muutos. Komission asetus antaa mahdollisuuden eräisiin polttoon edelleen helpottaviin kansallisiin poikkeuksiin, jotka nyt toimeenpannaan muuttamalla ympäristönsuojelulakia ja eläimistä saatavista sivutuotteista annettua lakia.

Esityksen mukaan tuotantoeläinten lantaa voidaan käyttää polttoaineena pienissä, korkeintaan 50 megawatin lämpölaitoksissa. Eli hevosen ja muunkin karjan lannan käyttö polttoaineena sallitaan. Käytännössä asia koskee vain hevosenlantaa, koska sen kuivikkeena käytetään yleensä sahanpurua, eli valtaosa lannan määrästä on puuta. Karjanlantaa kyetään hyödyntämään paremmin lannoitteena.

Hevosenlantaa syntyy noin 500 000—700 000 tonnia vuodessa. Raaka-aineena hevosenlanta sisältää erittäin paljon energiaa, jonka voi puristaa käyttöä varten pelleiksi tai briketeiksi. Yhden hevosen päivässä tuottama lanta kuivikkeen kanssa vastaa energialtaan noin kolmea polttoöljylittraa. Lainsäädäntömuutosten jälkeen polttoon arvioidaan ohjautuvan aluksi noin 100 000 tonnia hevosenlantaa vuodessa. Poltto tuo talleille yhden uuden vaihtoehdon lantahuollon järjestämiseen. Suomessa on runsaasti lannanpolttoon soveltuvia kattiloita, ja lannanpolton helpottaminen parantaa energiaomavaraisuutta erityisesti niillä alueilla, joilla on hevoskeskittymiä. Niitä on suurten raviratojen lähialueilla.

Suomessa on arviolta noin 70 000 hevosta. Keskimäärin neljän viiden hevosen lannalla voisi laskennallisesti lämmittää omakotitalon ympärivuotisesti. Suomessa on kuntia ja asuinalueita, kuten Orimattila ja Ypäjä, jotka voisivat olla energiaomavaraisia hevosenlannasta. Mikkelin ammattikorkeakoulun tutkimuksen mukaan Etelä-Savon hevosenlannamäärä lämmittäisi lähes 700 omakotitaloa. Loput joudutaan edelleen käyttämään pääasiansa maanparannusaineena tai lannoitteena, kuten nykylain säädäntö edellyttää.

Hevosenlannan energiakäytön selvittäminen ehdittiin kirjata Juha Sipilän hallituksen ohjelmaan jo hallitusneuvotteluiden alkumetreillä. Nyt tavoite on toteutumassa, kun ym-

Pöytäkirja PTK 79/2018 vp

päristöministeriö sekä maa- ja metsätalousministeriö ovat valmistelleet aiheesta tuoreen kansallisen lakiehdotuksen, jota nyt käsittelemme. Kannatan tätä hallituksen esitystä lämpimästi.

17.53 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Itse nostin hevosenlannan energiakäytön polttamalla esille eduskunnassa ensimmäisen kerran reilu kymmenen vuotta sitten, eli aika pitkältä taipaleesta on ollut kyse tämän työn parissa. Ja kun tietää, miten paljon energiaa sinä aikana on hukattu, niin ei voi kuin ihmetellä sitä, että tässä ei aiemmin ole saatu päätöstä. Nyt hallitus on lopulta antanut meille esityksen lannanpolton helpottamiseksi, eli hevosenlannan polttoon ei enää jatkossa tarvita jätteenpolttolupaa korkeintaan 50 megawatin energiantuotantoyksiköissä — aika monta kottikärryllistä on siis näiden kymmenen vuoden aikana ehtinyt mennä energiaa hukkaan.

Onneksi viime hallitusneuvotteluissa saimme sitten asiasta vahvan velvoittavan kirjauksen hallitusohjelmaan, ja normienpurun nimissä homma lähti etenemään, ja nyt tämä esitys on meillä täällä eduskunnan käsittelyssä. Polttaminen pienissä ja keskisuurissa alle 50 megawatin yksiköissä katsotaan jatkossa siis jätteenpolton sijaan energiantuotannoksi, ja kymmenen vuoden työ tuottaa näin toivottua tulosta. Ympäristöministeriö ja maa- ja metsätalousministeriö tekivät tarvittavat muutokset ympäristönsuojelulakiin ja eläimistä saatavista sivutuotteista annettuun lakiin, ja nämä on nyt saatu eduskunnan käsittelyyn, ja lainsäädäntö on tarkoitus saada voimaan tämän hallituskauden aikana.

Nyt laki sallii siis hevosten mutta myös muiden tuotantoeläinten lannan polttamisen energiakäytössä. Polttoon ei siis tarvita enää jätteenpolttolupaa, ja niin kuin edellä kuulin, Suomessa on tällä hetkellä hevosia noin 70 000 ja näiden päivittäinen lanta vastaa siis yli 210 000:ta litraa polttoöljyä, ja päälle tulee vielä noin 15 000 ponin tarpeet — eli aika isosta energiamäärästä on kyse. Tästä laskien siis jo 4—5 hevosella lämmitetään omakotitalo. Ja tämän lain myötä pystytään lantaa hyödyntämään paremmin myös isoissa hevoskeskittymissä, kuten Ypäjällä ja Orimattilassa, ja olen varma, että yhteisiä polttolaitoksia syntyy muuallekin. Esimerkiksi Vermon alueesta voisi hyvinkin ajatella, että tulevaisuudessa lantaa poltettaisiin tällaisessa paikassa.

Aikaisemmin lainsäädäntö on siis sallinut lannanpolton ainoastaan suurissa jätteenpolttolaitoksissa. Nyt poltto katsotaan jätteenpolton sijaan energiantuotannoksi ja ympäristönsuojelulaissa säädetään muun muassa lisähelpotuksia lannanpoltoon koskien polttolämpötilavaatimuksia ja päästöraja-arvojen määrittämistä.

Hevosenlantaa tulee Suomessa vuosittain siis jopa tuollainen 700 000 tonnia. Monella hevosatilalla lannan jälleenkäsittelyyn on kulunut enemmän rahaa kuin hevosten rehuihin, ja nyt voidaan kääntää tämä positiivisella tavalla ympäri. Tästä noin 700 000 tonnista arvioidaan tämän lainsäädäntömuutoksen myötä jatkossa menevän energiahyötykäyttöön noin 100 000 tonnia. Tässä edellä puhuttiin siitä, että jatkossakin valtaosa käytetään varmasti peltoihin, ja se on totta, mutta niin kuin edustaja Mäkipää edellä toi esille, niin aika monella tallilla edelleen käytetään kutterinpurua kuivikkeena, ja silloin itse asiassa ei lannan levittäminen peltoon ole järkevää ja sitä ei haluta ottaa vastaan, sillä tuo kutterinpuru palaessaan vie enempi energiaa kuin siitä peltoon jäisi, eli näin ollen monelle tilalle tuo lanta on ollut lähes ongelmajätettä.

Täällä myös keskustelussa esille nousi Fortum, joka on tehnyt työtä myös hevosvoiman parissa eli lannanpolton parissa, mutta on syytä muistaa, että se poltto tapahtuu siis jätteenpolttolaitoksissa, mikä on ollut tähänkin asti mahdollista. Nyt jatkossa päästään poltta-

Pöytäkirja PTK 79/2018 vp

maan siis pienemmissä laitoksissa — tämä mahdollistetaan lähes tallikohtaisesti. Esimerkiksi Ruotsista löytyy hyviä esimerkkejä niin sanotuista kuutiopolttimista, joilla voidaan aika pieniäkin määriä sitten polttaa tämän kevennetyn lainsäädännön myötä.

Tämä on ollut ihmeellinen asia, että Suomessa tämä ei ole ennen onnistunut. Kaikki aiemmat maa- ja metsätalousministerit ja ympäristöministerit ovat menneet EU-direktiivin taakse ja sanoneet, että EU-direktiivi ei tätä mahdollista, mutta se ei ole pitänyt paikkaansa. Ruotsissa, Tanskassa, Hollannissa, Saksassa — monessa muussa maassa — on jo näiden kymmenen vuoden ajan hevosentantaa hyötykäytetty polttamalla, ja nyt olen iloinen, että ministeri Kimmo Tiilikaisen johdolla tämä pitkäaikainen työ saadaan päätökseen ja voin kääntää seuraavan tehtävän tuolta esille.

17.59 Hanna Halmeenpää vihr: Arvoisa puhemies! On toki varsin ilahduttavaa, että näin saamme hevoset ja ponitkin mukaan kiertotalouteen ja ilmastonmuutoksen torjuntatoimiin ainakin sikäli mikäli tuo lannan poltosta saatava energiamäärä todella, ja toivottavasti, korvaa fossiilisen öljyn polttoa. Tämä lakiesitys on varsin ongelmaton ja kannatettava.

Lisähuomiona tähän keskusteluun toisin sen, että karjatalouden ja muun eläintenpidon lantaa hevoset pois lukien on todella tarpeen käyttää peltojen lannoitukseen. Toivoisin itse kuitenkin, että sekin käyttö jalostuisi niin, että käyttäisimme tuon muun lannan ensin biokaasulaitoksissa ja sitten sitä rejektiä, jossa ravinteet ovat sellaisessa muodossa, että ne kasvillisuuteen parhaiten sitoutuvat ja vähiten vesistöihin huuhtoutuvat, käytettäisiin pelloilla. Siinä meillä vielä tehtävää riittää.

17.59 Antti Kaikkonen kesk: Puhemies! Tämä on itsellekin tuttu aihe. Avustaja laitto viestin, että minä olen vuonna 2012 tehnyt ensimmäisen kerran kirjallisen kysymyksen tästä aiheesta, ja olen senkin jälkeen eri tavoin pitänyt asiaa esillä. Tämä ei tietysti koko kansaa kosketa mutta hevosalaa kuitenkin, ja on hienoa, että tässä päästään viimeinkin eteenpäin. Pitkäjänteinen työ voi tuottaa tulosta, ja EU-politiikkaan voi vaikuttaa.

On varmaan niin, että kaikkea lantaa ei kannata polttaa vaan lannoite- ja muu käyttö on monessa kohtaa järkevämpää, mutta on se kuitenkin tärkeä ja hyvä asia hevosalalle, että myös tämä energiakäyttö on mahdollista. Tätä on paljon toivottu, ja tämä on hyvin maalais- tai kaupunkilaisjärkeen sopiva ratkaisu, ja uskon, että moni hevostalli-ihminen ja hevosihminen tästä kyllä kiittää.

Sarjassa pieniä suuria asioita. Tästä on syytä iloisesti hirtahtaa.

18.01 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Hirnutaan yhdessä. Toki voisi ilkkurisesti sanoa — toivotaan, että tämä nyt ei ole sitä, että kansanedustajat käyttävät epäsovivaa ja halveksivaa kieltä — että tämä hallitus ei pelkästään puhu vaan myös polttaa sitä.

Tämä on sinällään hyvä hanke, koska maatalouden osalta on hirveän tärkeitä, että se, mitä hevonen syö, jo itsessään... Toivoisinkin, että tässä keskustelussa ruvettaisiin käyttämään kuivike-sanaa eikä puhuttaisi lannasta. Se on väärä termi. Se ei ole lantaa, vaan se on joko turvetta, olkea tai purua, joka sitten kootaan. Silloin me saisimme kansan keskuudessa vähän ehkä ymmärrettävämmän muodon tälle ajatukselle, mitä hallitus on nyt ajanut.

Olisi tärkeää, että nyt tämä hallitus tätä asiaa edistäessään voisi miettiä, onko isoja mahdollisuuksia siihen, että kompostoidaan ja siitä otetaan biokaasuna se, mikä voisi tulla pelkästään lämpöenergiana poltettaessa, jolloin sitten voidaan välttyä hiilidioksidipäästöiltä. Tämä olisi se seuraava askel. Olen ollut jo viime eduskuntakaudella kannattamassa sitä,

Pöytäkirja PTK 79/2018 vp

että me voimme tehdä tämän järjestelyn. — Nyt kiipeänkin tuonne pönttöön. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: 3 minuuttia saa paikalta puhua.

Ei riitä!

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Olkaa hyvä, pöntöstä jatketaan.

Kiitoksia. — Näen tämän kyllä tarpeellisena, ja tämä on nyt semmoista maalaisjärkeä, mitä tässä hallituksessa on osaltaan kyllä tuotu esille. On hyvä, että asiasta keskustellaan ja siitä on erilaisia näkemyksiä, mutta nyt sitten polttamisen sijasta tosiaankin toivoisin, että tämä hallitus voisi vielä pohtia sitä, että jospa järjestelmää voitaisiin tuoda sinne uusiutuvan energian puolelle vielä enemmän, niin että me tekisimme siitä mädättämisen kautta kaasua ja käyttäisimme sitten maanparannusaineena sitä lopputuotetta.

Täällä edustaja Heinonen omassa puheenvuorossaan asiantuntevasti kertoi siitä energiahyödyistä, joka menetetään, jos käytetään kutterinpurua taikka purua ja viedään se peltoon, ja hän varmasti tarkoitti sitä, että puru palaessaan imee maanparannukseen ja kasvun voimaan olevan energian. Ei ole kysymys niin kuin energiasta sinällään vaan siitä, että puru polttaa itsessään niin paljon, kun siellä on näitä öljypohjaisia ainesosia, kun se mätänee, ja se syö sen hevosenselän tulevan kasvuvoiman, ja se ei todellakaan edesauta sitä kasvua.

Mutta kun me nyt olemme tämän hallitusohjelman tiimoilta keskustelemassa siitä, onko turve uudistuvaa vai ei — vaikka niissä talleissa, missä minulla on ollut hevost kontakteja, käytetään nimenomaan turvetta — on hyvä keskustella siitä, että mitä me sen jatkon kanssa teemme, poltetaanko vai kehitetäänkö edelleen biopolttoaineiden osalta kaasuntuotantoon sopivia ratkaisuja. Tässä on haaste sitten tulevalle ja varmasti tällekin hallitukselle, toivottavasti.

Asia on sinällään hyvä. Ollaan otettu härkää sarvista kiinni. Me tiedämme jo nyt, että meillä olisi jopa jäteöljylle mahdollisia ratkaisuja hiukkaspäästöjen ja niiden arvojen suhteen, paljonko hiilidioksidia tulee ilmaan — meillä olisi maatiloille tuoda ratkaisuja, jotka helpottavat tätä ahdinkoa, mutta tätä ei ole toteutettu. Tiedän, että valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja Timo Kalli on jo aiemmin kirjallisella kysymyksellään lähestynyt sitä, että miksi emme voi käyttää maatiloilla näitä ympäristöystävällisiä polttolaitoksia, jotka täyttävät Suomessa nyt valtion omistuksessa olevan jätteenkäsittelylaitoksen mukaiset kriteerit.

Oikeastaan nyt kun tässä on mahdollisuus, kysynkin keskustan eduskuntaryhmän puheenjohtajalta: onko niin, että uskaltaisimme olla maatalouden asialla siten, että tässäkin asiassa voisimme lähtökohtaisesti pureutua siihen, että mikä on maatiloille kannattavaa siltä osin, että ne joudutaan viemään sinne Riihimäelle, kun ne voitaisiin hyötykäyttää samalla puhtaalla teknologialla kuin siellä Riihimäellä?

18.07 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen esitys on erittäin hyvä ja kannatettava, ja edustaja Myllykoski pohdiskeli hyvässä puheenvuorossaan tämän hevosenselän ongelmallisuutta, miten sitä hyödynnetään sitten sen jälkeen kun se on maanviljelijällä tai hevostallinpitäjällä käsissään sen jälkeen kun hevonen on tehtävänsä tehnyt. Joka tapauksessa tähän astihan ongelma on siinä ollut, että tämä on määritelty on-

Pöytäkirja PTK 79/2018 vp

gelmajätteeksi ja näin ollen sitä ei saa polttaa maataloilla. Ollaksemme rehellisiä, eihän hevosenlanta ole koskaan ollut mikään jäte. Puutarhaa hoitavat ihmiset tietävät, että hevosenlannalla on aina ollut erittäin positiivisia vaikutuksia puutarhanhoidossa tiettyihin kukkajalajeihin. Minä en ole floristi. En ymmärrä kukkien kasvatuksesta. Juolavehnän kyllä erotan horsmasta, mutta siihenpä se sitten jääkin. Mutta se tärkeä asia tässä lakiesityksessä on nyt, että päästään ihan maalaisjärjen mukaiseen, arkijärjen mukaiseen ratkaisuun.

Korostan, arvoisa rouva puhemies, että tämä lakiesitys ei koske pelkästään maatiloja. Pitää muistaa, että meillä Suomessa tällä hetkellä koko hevostalouden merkittävä osa perustuu sellaisille hevosaloille, jotka eivät ole maatiloja — hevosalleja, ratsastustalleja, ravitalleja, joilla on hyvin vähän peltoa, jopa ei ollenkaan. Elikkä näin ollen heillehän se on jättimäinen ongelma, mitä tehdä sille hevosesta tulevalle jätteelle, jotta järkevästi saataisiin hyödynnettyä eikä sitä tarvitsisi köijätä jonnekin ongelmajätelaitokseen poltettavaksi. Heillehän tällä on valtava merkitys. Heiltä puuttuu se pelto tai se pelto on hyvin kaukana, ja tässä sitten, kun käytetään sopivia kuivikkeita siellä hevosaloissa — niitähän voi olla kymmeniä isolla tilalla — niin tämä voidaan vaikka pelletoida tai muuten käsitellä ja sen jälkeen polttaa energiaksi.

Se on nimittäin uskomaton määrä energiaa, mitä yksi hevonen vuodessa tuottaa kuivikkeineen päivineen. Ystävälläni on hevosatili ja jos oikein muistan kuusi hevosta siellä, kuuden hevosen tallia pitävä maatila tai yritys — siellä on muutakin yritystoimintaa — ja hän sanoi, että kun hän tekee seuraavan remontin ja kuudelle hevoselle järjestää sen jätteenkäsittelyn niin, että sitten poltetaan ne jätteet, niin heidän koko kiinteistökombinaattinsa pystytään lämmittämään sillä kuuden hevosen tuottamalla jätteellä, lisättynä tietysti siihen sekoitettavalla kutterilla ja turpeella.

Turpe on kuitenkin sellainen aine, joka tässäkin tapauksessa on aivan erinomainen luonnonmateriaali ja ihan varmasti biopohjainen aine, ja se myös uusiutuu. Tiedän, että jotkut siitä nousevat kantapäilleen, kun minä näin sanon, mutta sitä vain vuodessa tulee enemmän Suomeen kuin sitä käytetään, niin silloin minä katson, että se on uusiutuvaa. Tiedän, että nämä sofistit, jotka viisastelevat sanojen kanssa, ovat eri mieltä, mutta tämä on kuitenkin arkirealismia ja biologiaa, ja kai meidän totuuskin on tunnustettava tässä talossa.

Tämän takia pidän hallituksen esitystä erittäin hyvänä. Meidän pitää tässä maassa vihdoin ja viimein päästä sellaiseen menettelyyn, jossa tällaiset arkiset asiat hoidetaan järkevästi mahdollisimman vähällä byrokratialla ja niin, että sekä kansalaiset, kaikki Suomen kansalaiset, hyötyvät että ennen kaikkea ne yrittäjät, jotka näiden ongelmien kanssa painivat.

Lopuksi, arvoisa puhemies, rohkenen ottaa kantaa tuohon turpeeseen vielä, kun siitä oli puhetta. Edustaja Myllykoski erinomaisesti päätti puheensa siihen pohdintaan, että miten tämän turpeen käytön tulevaisuudessa käy, saako sitä käyttää vai eikö saa käyttää. Tällä hetkellä meillä on Suomessa tilanne, että varjeltoon, ettei meillä seuraava talvi olisi armoiton pakkastalvi, koska kun metsäteollisuus käy täysillä ja kaikki kuitupuu menee kuiduttavan teollisuuden raaka-aineeksi ja energiapuuta ei ole varastoissakaan, kun sen hinta on ollut tähän asti aivan onneton, niin sehän johtaisi siihen, että me olisimme sen jälkeen aika pitkälti ulkomaisen tuonnin varassa. Turvetta on onneksi jonkun verran varastossa. Tämä seuraava talvi, olkoon se mimmoinen tahansa, opettaa meille, miten energiapolitiikkaa tulee hoitaa.

Tämä pieni hallituksen esitys numero 95 osaltaan hoitaa sitä, hyvin vähän, mutta tämä on erittäin tärkeää, että me otamme vihdoin ja viimein järjen käteen. Yleensä missä ta-

Pöytäkirja PTK 79/2018 vp

hansa asiassa — koskee myös meitä poliitikkoja — kun ottaa järjen käteen ja ajattelee, silloin yleensä tulee aika hyvää jälkeä.

18.11 Antti Kaikkonen kesk: Arvoisa puhemies! Edustaja Myllykoskelle: varmaan tuo asia, minkä nostitte puheenne lopussa esille, on semmoinen, mitä kannattaa vakavasti pohdiskella ja tutkia.

Edustaja Hoskonen sanoi, että tämä on pieni asia, ja minäkin sanon, että tämä on pieni asia, mutta on se kuitenkin suuri tämän alan ihmisille. [Hannu Hoskonen: Niille, keihin se sattuu!] Itse asiassa tarkistin tuossa vielä tilastot: Suomessa oli viime vuoden lopussa noin 75 000 rekisteröityä hevosta. Onhan se nyt tietysti melkoinen joukko sekin. Ja eihän tämä ole mikään kuoleva ala, vaan pikemminkin päinvastoin: uusia hevosharrastajia tulee lapsista ja nuorista, ja sitten on, jos oikein muistan lukeneeni, tällainen joukko kuin 30—40-vuotiaat naiset, jotka ovat jo lapsena harrastaneet hevosia ja sitten vähän aikuisemmalla iällä siihen uudestaan intoutuvat. Itsekin tunnen, aika läheltäkin, sellaisia ihmisiä. Hevosharrastus on hieno harrastus.

Mutta 75 000 rekisteröityä hevosta, ja hevosialalla toimii noin 3 000 yritystä, joista päätoimisia on yli 40 prosenttia. Ja kun näitä tilastoja tässä tarkastelen, niin 6 000—7 000 henkilötyövuotta, ja kaikkiaan 14 000—15 000 ihmistä Suomessa saa toimeentulonsa tai ainakin osan toimeentulostaan hevosala-alasta. Kyllä nämä ovat semmoisia numeroita, että kyllä näistä joutaa ja pitää ja on syytä eduskunnassa joku keskustelu käydä, niin kuin tässä nyt on käyty. Ei tämä täysin marginaaliasia ole, ja pienistä puroistahan ne suuretkin virrat kasvavat.

Meidän täytyy täällä eduskunnassa hoitaa pienempiä ja suurempia asioita, ja on hienoa, että nyt tämä alan pitkään toivoma ratkaisu on pöydällä. Toivottavasti tämä asia saadaan sitten jouhevasti ja ripeästi vietyä tästä eduskuntakäsittelystä läpi.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan, jolle maa- ja metsätalousvaliokunnan on annettava lausunto.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain liitteen 1 muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 102/2018 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan.

Keskustelu

18.13 Hanna Halmeenpää vihr: Arvoisa rouva puhemies! Tässä esitetään lakia ympäristövaikutusten arvioinnista muutettavan siltä osin kuin tuossa laissa on lain liitteeseen kirjattu, mistä hankkeista ympäristövaikutusten arviointimenettely tulee suorittaa. Päivitys vaikuttaa onnistuneen oikein hyvin. Tämä on lähtökohtaisesti aivan kannatettava lakiesi-

Pöytäkirja PTK 79/2018 vp

tys. Tosin työryhmässä, joka tätä on valmistellut, Elinkeinoelämän keskusliitto halusi karsia niitä hankkeita, joista ympäristövaikutusten arviointi lain mukaan vaaditaan, mutta tässä lakiesityksessä lopputuloksena kuitenkin on hankeluettelo, joka laajenee, ei supistu. Hankeluetteloon esitetään lisättäväksi kalankasvatus, turkiseläinten pito, toriumin louhinta, talteenotto, rikastaminen ja muukin käsittely sekä myös Suomen ja Viron kahdenvälisen sopimusten edellyttämät Suomen ja Viron väliset tunnelit — tämä on hyvä lisäys luetteloon.

Arvoisa puhemies! Suomessa tehdään edelleenkin eurooppalaisittain verrattain vähän ympäristövaikutusten arviointia. Enemminkin voisimme toivoa. Tässä lakiesityksessä mielestäni hyvää on myös se, että esitys tiukentaa turvetuotannon ympäristövaikutusten arvioinnin säännöstä. Kun tähän saakka ympäristövaikutusten arviointia on vaadittu yli 150 hehtaarin yhtenäiseksi katsotulle alueelle, niin tuo kirjaus, lain kirjaus ”yhtenäiseksi katsottu”, on itse asiassa vesittänyt lainsäätäjän tarkoittamaa vaatimusta, ja se on ollut direktiivin kanssa ristiriidassa ja aiheuttanut tulkintaepäselvyyksiä. Nyt tämä ristiriita poistuu.

Parannettavaakin tähän lakiesitykseen osittain jää. Esimerkiksi ympäristövaikutusten arviointia vaativan turvetuotannon pinta-alaksi tuo 150 hehtaaria edelleenkin on melko suuri. Työryhmässä esiintyi 100 hehtaarin rajausta, joka olisi voinut olla parempi.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Keskustelu on päättynyt. — Anteeksi, olin liian nopea. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

18.16 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa puhemies! Nopeus on kuitenkin aina hyödyksi loppujen lopuksi.

Arvoisa rouva puhemies! Vielä tästä ympäristövaikutusten arvioinnista. Ymmärrän tämän Vihreän liiton näkökulman, sen, että kaikki pitäisi arvioida kymmenen kertaa, jopa sata kertaa, mutta pitää muistaa sekin, että tässäkin kaupungissa viime vuonna poltettiin uusi ennätys kivihiilen poltossa, ylivoimainen Suomen ennätys 100-vuotiaan Suomen kunnaksi. Eikö näillä ole sitten ympäristövaikutuksia, kun ajetaan Vorkutasta Venäjältä ja Puolasta ja vaikka mistä kivihiiltä tänne?

Ja sitten vihreäthän yrittävät kaikin tavoin tehdä valtavaa propagandaa siitä, että maailma pilaantuu, kun turvetta poltetaan tai käytetään johonkin muuhun, mutta sitten sallitaan valtavat määrät kivihiiltä. Ajatelkaapa, tehkäpä sellainen ympäristövaikutusarviointi, edustaja Halmeenpää, jossa tutkitte sen, kun kivihiiltä poltetaan ja kun siitä kaasut leviävät helsinkiläisten niskaan, niin kuinka monta keuhkosityöpätapausta tai verisityöpätapausta tulee, kun näitä valtavia ympäristömyrkyjä levitetään ihmisten niskaan vuosittain. Kaikki tiedämme, että palamisessahan niitä kaasuja syntyy, jotka nimenomaan keuhkoille ovat vaarallisia. Enkä ole yhtäkään tutkimusta tässä kaupungissa vielä nähnyt siitä, että ihmisten niskaan levitetään satojentuhansien tonnien polttotuloksena valtava määrä kaasuja. Niistä suurin osa on jo puhdistettu, mutta sieltä karkaa aina niitä pieniä partikkeleja, jotka ovat terveydelle vaarallisia. Aivan kuten tiedämme, tupakassakin on niitä partikkeleja, jotka keuhkosityöpää aiheuttavat.

Ja kuten tiedämme, arvoisa puhemies, lopuksi, kivihiilitervallahan aikanaan kyllästettiin ratapölkkyjä. Sitä pidettiin valtavan pahana myrkkynä, ja vihreätkin ovat huutaneet kurkku suorana pitkän aikaa, että se on valtava myrky. Ei se nyt ihan valtava myrky ole, kun sitä tässä kaupungissa poltetaan satojentuhansia tonneja vuodessa ja se kaasu levitetään vielä helsinkiläisten hengitysilmaan, eli ei se nyt kovin kova myrky ole kuitenkaan.

Pöytäkirja PTK 79/2018 vp

Toivoisin pikkusen mittasuhteita näihin keskusteluihin. Tiedän, että tällä puheenvuorolani äsken mainittu edustaja — joka poistui juuri salista — ei sitä suhteellisuutta ehkä ymmärrä niin kuin se minun mielestäni pitäisi ymmärtää, mutta en jää sitä suremaan vaan toivoisin, että joskus tässäkin asiassa se suhteellisuudentaju otettaisiin huomioon.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan.

7. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 7.9.2018 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 18.18.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola